

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ (НА МАТЕРІАЛІ
АНГЛОМОВНИХ СЕРІАЛІВ)**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0358-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно)
освітньо-професійної програми
Переклад (англійська)
Загіва Вероніка Вячеславівна

Керівник к.ф.н., доц. Воробйова М. В.

Рецензент д.ф.н., проф. Зацний Ю. А.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша –англійська
Освітньо-професійна програма Переклад (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
к.ф.н., доц. Запольських С. П.
«___» _____ 2019 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

ЗАГРІВІ ВЕРОНІЦІ ВЯЧЕСЛАВІВНІ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Особливості перекладу онімів (на матеріалі англомовних серіалів)»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту): Воробйова Марина Вікторівна, к.ф.н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від «22» квітня 2019 року № 597-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 10 січня 2020 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) класифікації онімів за О. Суперанською, М. Кочерганом та Міжнародною радою ономастичних наук; теоретичні засади перекладу за А. Федоровим, І. Корунцем, С. Влаховим; теорія неперекладності за В. Гумбольдтом.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1) дати визначення поняттю «онім»; 2) проаналізувати різні класифікації онімів; 3) з'ясувати основні відмінності між різними групами онімів; 4) виявити труднощі, які виникають при перекладі онімів; 5) викласти основні засади перекладу онімів; 6) виявити адекватність перекладу та його

вмотивованість; 7) створити рекомендації щодо оптимізації перекладу онімів.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Воробйова М. В., к.ф.н., доц.	10.04.2019	10.04.2019
Розділ 1	Воробйова М. В., к.ф.н., доц.	12.05.2019	12.05.2019
Розділ 2	Воробйова М. В., к.ф.н., доц.	08.10.2019	08.10.2019
Висновки	Воробйова М. В., к.ф.н., доц.	10.11.2019	10.11.2019

6. Дата видачі завдання: 10.04.2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	квітень 2019	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2019	виконано
3.	Написання вступу	червень 2019	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2019	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2019	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2019	виконано
7.	Проходження нормконтролю	грудень 2019	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	січень 2020	виконано
9.	Захист	січень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____

В. В. Загріва

Керівник роботи _____

М. В. Воробйова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В. В. Погонець

РЕФЕРАТ

Дипломна робота — 74 стор., 67 джерела, 4 додатки.

Об'єкт дослідження: переклад онімів (антропонімів, ергонімів, фіктонімів, хрематонімів) із сучасних англомовних телесеріалів.

Мета: виявлення особливостей перекладу та способів перекладу онімів з англійської на українську та російську мови, виявлення найпродуктивніших способів перекладу онімів у медійному жанрі.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення ономастики (О. Суперанська, О. Матвеев, В. Бондалетов, В. Ніконов, Дж. Кетфорд, Ю. Найда, Ч. Тейбер, А. Гардінер) та теорії перекладу (А. Федоров, Ю. Найда, Ч. Тейбер, І. Корунець).

Отримані результати: найбільш продуктивним способом перекладу онімів у медійній сфері є калькування. У роботі ми зосередили увагу на ергонімах, фіктонімах та хрематонімах та з'ясували, що проблема відтворення та засвоєння іншомовних онімів виникає через те, що у початковому мовному середовищі оніми мають складну смислову структуру, часто імпліцитне значення, унікальні особливості форми та етимології, чисельні зв'язки з іншими одиницями та категоріями мови. При передачі імені чи назви іншою мовою більшість таких властивостей втрачається. Незнання чи ігнорування таких властивостей тільки ускладнює ідентифікацію особи, чи предмету, яким належить та чи інша власна назва. Традиційні правила перекладу онімів не є релевантними при роботі із медійним матеріалом (особливо при перекладі онімів із телесеріалів). Оніми у художніх текстах — це, перш за все, образні імена, тому задля адекватного та еквівалентного перекладу, спеціаліст повинен простежити етимологію

оніма, порівняти граматичну, фонетичну та морфологічну складові власної назви, для того, щоб правильно підібрати відповідник у мові перекладу.

Ключові слова: оніми, ономастика, власні назви, антропоніми, ергоніми, фіктоніми, хремадоніми, переклад.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ	9
1.1 Оніми: проблема визначення	9
1.2 Класифікація онімів	11
1.3 Характерні риси різних категорій онімів.....	16
1.3.1 Антропоніми сучасної англійської мови.	16
1.3.2 Ергоніми сучасної англійської мови.	19
1.3.3 Фіктоніми сучасної англійської мови.	21
1.3.4 Хрематоніми сучасної англійської мови.	23
1.4 Основні засади перекладу онімів	25
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ТЕЛЕСЕРІАЛІВ	32
2.1 Параметри перекладу ергонімів	33
2.2 Параметри перекладу фіктонімів	42
2.3 Параметри перекладу хрематонімів	58
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69

ДОДАТОК А	75
ДОДАТОК Б	81
ДОДАТОК В	84
ДОДАТОК Г	92

ВСТУП

Сьогодні, коли кожна країна намагається розширити межі міжнародних зв'язків, перекладознавство стає однією із найнеобхідніших наук. Відповідно зростають і вимоги до якості перекладу. Оними зустрічаються на всіх рівнях міжнародної комунікації та особистої взаємодії, тому необхідність їх перекладу не викликає сумніву. Проте, існує хибна думка, що переклад власних назв проста річ і не вимагає особливої уваги перекладача. Такий підхід є помилковим.

Власні назви допомагають подолати мовні бар'єри, але у своєму початковому мовному середовищі вони мають складну змістову структуру, унікальні особливості форми та етимології, численні зв'язки з іншими одиницями і категоріями мови. При передачі імені на іншу мову значний відсоток таких властивостей втрачається. Якщо перекладач ігнорує ці особливості або взагалі не знає про них, то передача онімів на іншу лінгвальну основу може викликати не лише непорозуміння у мові перекладу, але й взагалі ускладнити ідентифікацію носія імені.

Детальним дослідженням ономастики займалися як вітчизняні, так і іноземні фахівці. Серед них: О. Суперанська, О. Матвєєв, В. Бондалетов, І. Воробйова, В. Ніконов, Дж. Кетфорд, Ю. Найда, Ч. Тейбер, А. Гардінер.

Попри значний інтерес до проблематики онімів та велику кількість присвячених їм наукових праць, все ще залишилися дискусійні положення. Зокрема, не остаточно вирішеним є питання про переклад онімів медійного жанру. У зв'язку із появою і стрімким розвитком кіноіндустрії, зокрема англomовної, її детальне вивчення не викликає сумнівів. Так, імена вигаданих персонажів, предмети їх побуту стають невід'ємною частиною культури, тому їх переклад завжди має відповідати укладеним нормам функціонування

в тій чи іншій мові. Крім цього, складність телевізійного перекладу полягає у тому, що для телекартини вагоме значення має звуковий ряд, який має відповідати зображенню (не відставати та не випереджати його).

Вважається, що переклад власних імен є формальним і не потребує значних зусиль, однак це не так. Саме через формальний підхід, у сучасних перекладах серіалів, ми зустрічаємо, або використання запозичених іншомовних імен та назв, або ж, навпаки, буквальний переклад, який є немилозвучним, безглуздим і не сприймається в нашому середовищі. Складність перекладу полягає ще у тому, що в українській мові не завжди є прямий звуковий або морфемний відповідник до англійського, і саме тому переклад буде тільки наближеним до оригінального звучання. Часто у серіалах використовуються алюзії, подекуди і в іменах персонажів. При перекладі фіктонімів слід враховувати певне сенсові навантаження, яке закладено автором, а також вмотивованість та конотаційне значення слова. Головним критерієм телевізійного перекладу є не тільки адекватність лексики та відповідність сюжету авторського тексту, а й збереження індивідуального авторського стилю та конотаційного навантаження.

Актуальність роботи, з одного боку, впливає із надзвичайно швидкої появи багатьох англомовних творів, художніх фільмів, мультфільмів, серіалів, текстів ЗМІ, які потребують перекладу, оскільки швидко розповсюджуються по всьому світу, а з іншого — насиченістю вищезазначених текстів онімами.

Наукова новизна полягає у спробі власного дослідження особливостей перекладу онімів різних категорій із сучасних англомовних телесеріалів українською та російською мовами.

Об'єктом дослідження є оніми (а саме антропоніми, ергоніми, фіктоніми, хрематоніми) із сучасних англомовних телесеріалів.

Предметом дослідження є переклад онімів з англійської мови на українську та російську мови.

Метою даної роботи є окреслення особливостей перекладу та способів перекладу онімів з англійської на українську та російську мови, виявлення найпродуктивніших способів перекладу онімів у медійному жанрі.

Ми ставимо перед собою кілька **завдань**:

- 1) дати визначення поняттю «онім»;
- 2) проаналізувати різні класифікації онімів;
- 3) з'ясувати основні відмінності між різними групами онімів;
- 4) виявити труднощі, які виникають при перекладі онімів;
- 5) викласти основні засади перекладу онімів;
- 6) виявити адекватність перекладу та його вмотивованість;
- 7) створити рекомендації щодо оптимізації перекладу онімів.

Матеріалом дослідження стали 226 англомовних оніми, відібрані із американських серіалів “*Once Upon a Time*” та “*Game of Thrones*” та їх переклад, зроблений компанією “*LostFilm*” (російською мовою) та на замовлення телеканалу ТЕТ (українською мовою).

Методи дослідження. Дослідження здійснювалося на основі використання таких методів та прийомів: метод суцільної вибірки, метод порівняльного аналізу та описовий метод.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів при перекладі медійного матеріалу, зокрема при перекладі фільмів, серіалів, мультфільмів, а також як матеріал для занять з теорії та практики перекладу, порівняльної стилістики, порівняльної лексикології.

Робота пройшла **апробацію** на 5-ти науково-практичних конференціях. Результати дослідження представлено у 5 публікаціях:

1. Загіва В. В. Особливості перекладу англомовних хремотонімів українською та російською мовами (на матеріалі серіалу “*Once Upon a Time*” та “*Game of Thrones*”). *Міжкультурна комунікація і перекладознавство*:

точки дотику та перспективи розвитк. Збірник тез II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Переяслав-Хмельницький : Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2019. С. 66–68.

2. Загіва В. В. Особливості перекладу фітонімів з англійської мови на російську у медіа сфері на матеріалі серіалу “Game of Thrones”. *Актуальні проблеми перекладознавства, текстології і дискурсології*. Матеріали II всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2019. С. 69–70.

3. Загіва В. В. Особливості перекладу англомовних ергонімів російською мовою у медіадискурсі (на метеріалі телесеріалу “Game of Thrones”). *Молода наука-2019*. Збірник наукових праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. С. 137–139.

4. Загіва В. В. Особливості перекладу англомовних антропонімів російською мовою (на матеріалі серіалу “American Gods”). *Сучасна наука: проблеми і перспективи*. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. Київ : МЦНіД, 2019. С. 16–17.

5. Загіва В. В. Відмінність між антропонімами та фіктонімами у художніх текстах. *Різдвяні студентські наукові читання: Vita in lingua*. Матеріали міжвишівської науково-практичної конференції. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. Прийнято до друку.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та чотирьох додатків.

У вступі подано загальні відомості про наукову працю, починаючи від умотивованості теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про оніми, розглянуто питання класифікації та основні засади перекладу цієї групи слів.

Другий розділ містить власний аналіз онімів із трьох різних категорій та їх переклад українською та російською мовами.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи. Додатки містять добірку із 226 англомовних онімів та їх переклад українською та російською мовами, які стали матеріалом нашого дослідження.

Загальна кількість сторінок 74, кількість використаних джерел 67.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ

1.1 Оніми: проблема визначення

Оніми або власні назви — це слово, словосполучення або речення, яке індивідуалізує та ідентифікує об'єкт серед ряду схожих понять [Виноградов 2001, с. 150]. Оніми вивчає наука ономастика.

Методам ономастичних досліджень свої роботи присвятили такі вчені, як О. Суперанська, О. Матвеев, В. Бондалетов, І. Воробйова, В. Ніконов, Дж. Кетфорд, Ю. Найда, Ч. Тейбер, А. Гардінер. Серед вчених прийнято вважати, що найбільший вклад зробила Н. Подольська, адже її ономастичний словник пояснює усі базові поняття ономатології [Подольская 1978]. Термін «ономатологія» ввів О. Матвеев. Вчений дотримується думки, що термін «ономастика» позначає сукупність власних назв, а «ономатологія» - це наука, яка займається дослідженням власних назв, а також усі наукові праці в яких розглядається поняття онімів [Матвеев 2005, с. 7].

Оніми відносяться до розряду іменників і відповідають нормам та вимогам цієї частини мови (відмінювання, рід, число).

На відміну від загальних назв, власні назви не пов'язані безпосередньо із поняттям; основне їх значення приховано у зв'язку із денотатом. Виходячи з цього, можна відразу виділити основну функцію онімів — функція виділення та ідентифікації (конкретизації, індивідуалізації) предметів та об'єктів [Gardiner 1954; Hewson 1972; Реформатский 1960]. Проте серед дослідників немає єдиної думки щодо визначення головної функції онімів.

Деякі вчені вважають, що функція онімів залежить від їх категорії та від ситуації, в якій вони використовуються. Так, В. Ніконов фокусує увагу на топонімах і виходячи із цього виокремлює наступні функції: адресну, дескриптивну й ідеологічну [Никонов 1965, с. 62–63]; О. Суперанська пов'язує функції онімів із загальними функціями мови і виокремлює: комунікативну, апелятивну (заклик до дії), експресивну і дейктичну (вказівну) функції [Суперанская 1973, с. 271–272].

Одна із функцій онімів — прагматична, яка тісно пов'язана із конотативною. Вона полягає у тому, що індивідуальні характеристики слова можуть виражати емоційно-оцінне значення. Дуже часто оніми виконують не лише номінативну функцію але й несуть смислове навантаження.

Оніми не лише характеризують предмет, а й надають йому неповторних рис, акцентують увагу на його особливості та унікальності.

Власні назви, в певній мірі, є історичним джерелом. Часто оніми (а саме ідеоніми, ергоніми, хрематоніми) відображають реалії певної історичної доби. Вони зберігають інформацію про минуле наших пращурів. Часто такі власні назви виходять із повсякденного вжитку та стають архаїзмами чи історизмами. Деякі із таких слів ми і досі вживаємо, проте ці оніми змінили свою форму відповідно до сучасних граматичних, фонетичних чи стилістичних норм [Зубко 2007].

Загалом можна виділити такі джерела виникнення власних назв:

- а) перехід лексичної одиниці у власну назву;
- б) перехід власної назви з одного розряду в інший;
- в) транскодування іншомовних власних назв;
- г) штучне створення власних назв.

Таким чином, проаналізувавши загальну характеристику онімів, можна зробити наступні висновки:

- власні назви характеризуються конкретністю та виконують роль індивідуалізації людини, а також географічних та інших об'єктів, які розглядаються окремо, як єдині та неповторні;
- власні назви майже не мають загальних ознак; єдине, що їх об'єднує – категорія онімів;
- власні назви відображають національний характер, систему цінностей, історичні обставини.

У нашій роботі ми будемо спиратися на визначення оніма, запропоноване В. Виноградовим, згідно із яким «онім» — це слово, словосполучення або речення, яке індивідуалізує та ідентифікує об'єкт серед ряду схожих понять [Виноградов 2001, с. 150]. Ми вважаємо, що саме це визначення якнайкраще та у повній мірі характеризує поняття оніма.

1.2 Класифікація онімів

Існує велика кількість класифікацій власних назв, які суттєво відрізняються одна від одної. Це явище пов'язане із особливостями світосприйняття людей у різні часові проміжки. Так, одні і ті самі поняття не лише сприймалися по-різному, але й мали зовсім протилежні назви.

Згідно із загальноприйнятими нормами оніми класифікують за наступним принципом:

- а) морфологічний поділ (за формами: прості, складні, складені; основні та похідні);

б) семантичний поділ (імена та назви людей, етнічні назви племен, народів, націй, власні назви географічних об'єктів, назви матеріальних предметів та знарядь праці, прізвиська тварин та інше).

Велика кількість вітчизняних та іноземних праць присвячено класифікації власних назв. У нашій роботі будуть розглядатися класифікації, розроблені такими мовознавцями: В. Німчуком, Д. Крісталом, О. Білецьким, О. Суперанською, М. Кочерганом та Міжнародною радою ономастичних наук.

Одним із перших у вітчизняній науці спробував класифікувати власні назви В. Німчук. У 1966 році науковець оприлюднив проект «Українська ономастична термінологія» [Німчук 1966, с. 24 – 43]. В. Німчук виділив чотири групи онімів:

- а) власні назви;
- б) власні назви місць;
- в) власні назви об'єктів (за винятком назв місць);
- г) власні назви живих істот [Німчук 1966, с. 26 – 43].

Девід Крістал, наприклад, вважає, що всі оніми можна поділити на дві групи: особисті імена (антропоніми) та назви місць (топоніми) [Crystal 1997, p. 112].

Наприкінці 60-х – на початку 70-х років ХХ ст. почали з'являтися нові принципи структурування онімного простору. Серед науковців того часу особливої уваги заслуговують роботи О. Білецького. Він поділив власні назви на «геноніми» (загальні імена) та «ейдоніми» (особові імена). О. Білецький розмежовує ці поняття таким чином: ейдонім — це «ономастичний об'єкт», а генонім — це «назва роду» [Белецкий 1972, с. 13]. Також О. Білецький запропонував новий метод угруповання власних назв (топонімів), який включав багато аспектів (географічні ознаки, лінгвальні характеристики, семантичну класифікацію, статистичну й історичну

типологію, морфологічний аналіз) [Белецкий 1972, с. 141 – 142]. У класифікації О. Білецького акцент був зроблений на морфологічних та семантичних аспектах. Проте, його метод не знайшов багато прихильників у вітчизняній ономастиці, адже принципова відмінність між власними та загальними назвами полягає у різниці їх вживання, використання та функціях, а не у їх морфологічних чи синтаксичних складових.

Слід також звернути увагу на поділ онімів, впроваджений О. Суперанською. Вона зробила акцент на лінгвальних й екстралінгвальних ознаках онімів [Суперанская 2007, с. 158-160]. За основу О. Суперанська взяла класифікацію, розроблену А. Бахом (1952 р.). О. Суперанська виділяє такі категорії онімів:

- а) антропоніми (імена людей);
- б) зооніми (клички тварин);
- в) фітоніми (назви рослин);
- г) топоніми (назви географічних об'єктів);
- д) космоніми (назви космічного простору і сузір'їв);
- е) астроніми (назви небесних тіл);
- ж) фалероніми (назви нагород);
- з) хрононіми (назви історичних періодів);
- и) документоніми (назви юридичних документів, правових актів тощо);
- к) теоніми (імена богів і божеств);
- л) демоніми (імена духів);
- м) хрематоніми (індивідуальні імена матеріальних предметів);
- н) фіктоніми (імена у художніх творах) [Суперанская 2009, с. 158-160].

Також неможливо не зазначити одну із найавторитетніших класифікацій, розроблену М. Кочерганом [Кочерган 2005]. Дослідник розмежовував власні назви згідно з їх індивідуальними та ідентифікаційними

характеристиками. Він, так само, як і О. Суперанська, виділяє антропоніми, топоніми, теоніми, зооніми, астроніми, космоніми, хрононіми (або «квазівласні імена») та хрематоніми. Проте, на відміну від О. Суперанської, М. Кочерган розширює свою класифікацію такими групами онімів:

- а) ідеоніми (назви об'єктів духовної культури);
- б) ергоніми (назви груп та об'єднань людей);
- в) гідроніми (назви водоймищ);
- г) етнопоніми (назви етносів або етнічної спільності).

Як бачимо, думка вчених щодо класифікації власних назв різниться, адже кожен дослідник обирає персональні критерії щодо угруповання онімів (індивідуальні та ідентифікаційні характеристики, морфологічні та семантичні аспекти, лінгвальні й екстралінгвальні ознаки та інше). Проте усі зазначені вище дослідники, робили у свої роботах припущення, що є оніми, які виникли раніше за інші - це топоніми, космоніми, фітоніми, зооніми. Ці групи онімів були необхідні людині для того, щоб орієнтуватися у світі. Із розвитком цивілізації з'являлися нові реалії, тому й ономастичний простір дедалі розширювався.

Також існує Міжнародна рада ономастичних наук (ICOS), яка об'єднує вчених, що займаються дослідженнями у сфері ономастики. Рада розробила власну класифікацію онімів, об'єднавши розробки багатьох вчених. Міжнародна класифікація охоплює наступні групи онімів:

- а) антропоніми;
- б) астроніми;
- в) фіктоніми (англ. “*charactonyms*”);
- г) хрематоніми;
- д) ендоніми (назва географічного об'єкта мовою місцевих мешканців цього об'єкту: австрійці називають свою столицю *Wien*, а українці - *Відень*);
- е) ергоніми;

- ж) етноніми;
- з) екзоніми (топоніми та етноніми, які використовують іноземці замість тих, що є у мові оригіналу, задля полегшення вимови чи розуміння: місто Братислава німці називають *Preßburg* (*Прéсбург*), а угорці – *Rozsony* (*Рóжонь*);
- и) годоніми (назви вулиць);
- к) гідроніми;
- л) пестливі імена (англ. “*hypocoristic*”);
- м) матронім (ім'я по матері або утворене від імені чи прізвища матері);
- н) ойконіми (власна назва жилого будинку чи будь-якої іншої будівлі);
- о) ороніми (власна назва будь-якого об'єкта рельєфу земної поверхні);
- п) патроніми (ім'я по батькові);
- р) текноніми (власна назва, утворена від імені дитини, онука, правнука: *батько Даніеля, мати Петра*);
- с) топоніми;
- т) зооніми [ICOS].

Наша робота базується на класифікації, розробленої Міжнародною радою ономастичних наук, оскільки вона є повною, зручною та загальноприйнятою. У нашій роботі ми зосередимо увагу на наступних категоріях онімів: антропоніми, ергоніми, фіктоніми, хрематоніми. Зазначені групи онімів опинилися у фокусі нашої уваги, оскільки є маловивченими та проблемними, особливо для медійної сфери.

1.3 Характерні риси різних категорій онімів

1.3.1 Антропоніми сучасної англійської мови. Без вагань можна сказати, що антропоніми — це найпоширеніша група онімів у будь-якій мові. До цієї групи відносять імена людей в офіційній, домашній, пестливій та зневажливій формах. Також до антропонімів відносять середні імена, імена по-батькові, дедічства (родові імена), андроніми (звернення до дружини за іменуванням її чоловіка), гінеконіми (звернення до чоловіка за іменуванням його дружини), патроніми (назви за іменуванням батька) [Вербовецкая 2014], , прізвища, прізвиська, псевдоніми, криптоніми (закодований підпис автора під твором, щоб приховати справжнє ім'я) та інші.

Вивченням антропонімів займається окрема наука – антропоніміка (грец. “*antropos*” — «людина»). Антропоніміка досліджує імена, прізвиська людей та псевдоніми людей і входить до складу науки ономастиці (грец. “*onomastike*”, — «мистецтво давати імена»).

Усі антропоніми можна розділити на групи, відповідно до того, як вони були надані людині і які зв'язки мають: родинні зв'язки (родові імена, імена по-батькові, прізвища), власно-присвоєні (псевдоніми, криптоніми), імена, які присвоює оточення, у якому знаходиться людина (прізвиська, андроніми, гінеконіми) [Мадиева 2010].

Завдяки антропонімам ми можемо ідентифікувати одну людину серед інших. У цьому і полягає головна мета антропонімів. Звичайно, є така ймовірність, що у світі живе ще одна (чи навіть не одна) людина із ким ви можете мати стовідсоткове співпадіння імені, імені по-батькові та навіть прізвища.

Кожна національна меншина має власні антропонімічні традиції, які відрізняються неповторною самобутністю і оригінальністю, і відбивають погляди народу на світ і на місце індивіда в цьому світі. Таким чином, антропонімічна система порівнюваних у нашій роботі мов має як схожі, так і відмінні риси [Карасик 1992]. У таблиці (Табл. 1.1) ми порівняли антропологічну систему англійської та української мов.

Таблиця 1.1

Антропологічні системи англійської та української мов

Спільні риси:
<p>а) вагоме місце імені особи (“<i>first name</i>”, “<i>Christian name</i>”, “<i>given name</i>” та ім’я, церковне ім’я) та імені родини (“<i>last name</i>”, “<i>surname</i>” та прізвище, ім’я по-батькові);</p> <p>б) зв’язок імені з релігійною традицією (християнська): <i>John</i> — <i>Іван</i>, <i>James</i> — <i>Яків</i>, <i>Joseph</i> — <i>Йосип</i>, <i>Thomas</i> — <i>Фома</i>, <i>Mary</i> — <i>Марія</i>, <i>Anna/Ann(e)</i> — <i>Ганна</i>;</p> <p>в) утворення прізвищ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - від імен осіб: <i>Peter</i> — <i>Peters, Peterson</i> (Петро - Петров); - від назв професій: <i>miller</i> — <i>Miller</i> (млинар - Мельников); - від назв тварин: <i>wolf</i> — <i>Wolf</i> (вовк - Волков); - від назви кольору: <i>black</i> — <i>Black</i> (чорний - Чернов).

Продовження Таблиці 1.1.

Відмінні риси:	
антропологічна система англійської мови	антропологічна система української мови
<p>а) наявність декількох імен в англомовній антропонімічній системі: <i>Herbert George Wells, George Bernard Shaw</i>;</p> <p>б) можливість називати жінку за допомогою імені чи прізвища чоловіка в англійській мові: <i>Mrs John Smith, Mrs William Brown</i>;</p> <p>в) практична відсутність закінчень в англійських прізвищах.</p>	<p>а) наявність не лише імені, прізвища а ще й категорії побатькові в україномовній антропонімічній системі (укр.: <i>Буряк Степан Валентинович</i>; англ. <i>Едвард Бульвер Літтон Діккенс</i>);</p> <p>б) в українській мові до жінки можна звертатися лише за допомогою прізвища чоловіка (він — <i>Віктор Шевченко</i>, вона — <i>Марія Шевченко</i>);</p> <p>в) наявність закінчень в українських прізвищах. Форманти допомагають ідентифікувати стать носія прізвища: <i>Мамутова</i> (жінка) — <i>Мамутов</i> (чоловік), <i>Баранцова</i> (жінка) — <i>Баранцов</i> (чоловік).</p>

Антропонімічна модель не завжди була однаковою. Сьогодні для більшості країн типовим є використання імені та прізвища не лише для звернення, але й для підписів офіційних документів. У минулому прізвище не використовувалось, людей ідентифікували за допомогою імені та імені побатькові (двокомпонентна система). Така система і нині існує в Ісландській

культури, де людину ідентифікують за ім'ям та ім'ям по батькові, а прізвища зустрічаються дуже рідко. У Іспанії, наприклад, також використовують двокомпонентну систему іменування, проте вона має інші складові: ім'я, прізвище мати та прізвище батька (прізвища розцінюють як одну складову). Ця система може розширюватися додаванням до імені та імені по-батькові родового імені (трикомпонентна система). Саме так зверталися до людей із верхівки суспільства у дофамільний період на території сучасних Білорусі, Болгарії, України, Казахстану, Росії та інш. Трикомпонентна система може змінюватися в залежності від культурної традиції (прізвище, ім'я та по-батькові – Україна; ім'я, друге ім'я, прізвище – США) [Мадиева 2010].

У нашому дослідженні ми плануємо дослідити антропоніми із медійного матеріалу, виявити продуктивні способи перекладу англійських антропонімів російською та українською мовами та з'ясувати, чи можливо відносити імена персонажів із телесеріалів до категорії антропонімів, чи все ж таки слід їх вважати фіктонімами.

1.3.2 Е р г о н і м и с у ч а с н о ї а н г л і й с ь к о ї м о в и. Ергоніми — це власні назви, що позначають групи та об'єднання людей (товариства, спілки, організації тощо) [Кочерган 2005, с. 12].

Поняття ергоніма досліджували такі фахівці, як: Н. Васильєва, М. Гарвалік, О. Матвєєв, Н. Подольська, В. Супрун, О. Хамаєва. Серед вчених прийнято вважати, що найбільший вклад зробила Н. Подольська, адже її ономастичний словник пояснює усі базові поняття ономатології [Подольская 1978]. О. Матвєєв зробив вагомий внесок у дослідження цієї категорії онімів, адже саме він розширив поняття «ономатологія» та «ономастика», створивши похідні: «ергономіка» та «ергономікон» [Матвєєв 2005, с. 7].

Цікаво, що Н. Подольська при тлумаченні терміна «ергонім» акцентує увагу на тому, що це власні назви «ділового об'єднання людей» [Подольская 1978, с. 166]. В той час як А. Торчинський розширює поняття та додає, що ергоніми – це «постійні або тимчасові об'єднання» (будь-які) [Торчинський 2010, с. 150-157]. А. Суперанська розрізняє реальні (які складаються із імені власника чи географічної назви, що вказує на місцезнаходження організації) та символічні (які не мають конкретних даних у назві) ергоніми [Суперанская 2009, с. 197]. У своїй роботі М. Курбанова розмежовує ергоніми згідно зі сферою діяльності об'єднання: комерційні (назви підприємств) та некомерційні ергоніми (назви співтовариств, гуртків) [Курбанова 2015].

Тривалий час поняття «ергонім» застосовували лише для груп людей, створених у великих містах. Проте, нині прийнято вважати, що до ергоніма відносяться будь-які групи, утворені будь-де незалежно від їх географічного розташування (у місті чи у селі).

Ергоніми ділової сфери зазвичай перекладають за допомогою транскрипції та транслітерації. Також у назвах компаній та організацій частими є аббревіації. При перекладі останніх слід консультиватися із законодавством країни, де знаходиться організація. Майже кожна аббревіація має фіксований іншомовний еквівалент. Реальні ергоніми [Суперанская 2009, с. 197], як вже зазначалося, містять інформацію щодо географічного положення (місто чи регіон, де знаходиться організація), тому при їх перекладі слід звернутися до топонімічного словника, де зазначено правильний переклад географічного об'єкту.

Проблема полягає у тому, що дослідженню особливостей перекладу ергонімів поза межами ділової сфери досі не приділяли значної уваги. У нашому дослідженні ми плануємо проаналізувати ергоніми із сучасних американських телесеріалів та виявити найпродуктивніші способи їх перекладу.

1.3.3 Фіктоніми сучасної англійської мови. У художніх творах письменники часто звертаються до образних імен. Такі імена, як правило, відображають якусь яскраву рису характеру чи зовнішності персонажа. Такі імена не лише індивідуалізують особу, але й виконують роль означення (зазвичай з іронією чи сатирою).

«Існують дві самостійні, проте досить пов'язані між собою групи власних імен: імена, що склалися природним шляхом, і імена, штучно створені, вигадані. Другі, в свою чергу, поділяються на ті, які вживаються в реальній дійсності, поряд з природними, сформованими іменами (вигадані нові особисті імена, штучні прізвища) і на імена книжкові (імена та прізвища героїв літературних творів)» [Реформатский 2003, с. 30].

Фіктоніми (від англ. *“fiktion”* — «вигадка», *“onoma”* — «ім'я») – ім'я персонажа художнього твору, який є об'єктом фантазії автора. За Н. Подольською, фіктонім – власна назва, вигадана для того, щоб приховати справжнє ім'я об'єкта [Подольская 1978, с. 65, с. 118, с. 157-158].

Згідно з функціональними особливостями цієї групи онімів ми можемо виділити наступні групи фіктонімів:

- а) звичайні «природні» імена, властиві людям, які письменник використовує у власному творі (*Іванко, Олена, Санчо, Аврора*);
- б) вигадані імена («книжкові»), які є результатом фантазії автора та об'єднують в собі характеристики власних та загальних назв (*Незнайко, Піноккіо, Попелюшка*) [Пропп 2001].

Деякі дослідники виділяють певні класифікації щодо вигаданих імен. Так, М. Морозова [Морозова 1977, с. 232-234] пропонує поділити імена казкових персонажів згідно з їх походженням на канонічні, неканонічні, запозичені, вигадані, власне казкові. Її дослідження також виявило факт, що

за структурою фіктоніми поділяються на однокомпонентні, двокомпонентні та багатоконпонентні.

М. Венгеренівська у роботі «Казкові імена і назви та їх переклад...» зазначає, що імена, які зустрічаються у казках, мають стійкі зв'язки з її змістом, і відіграють фундаментальну роль при створенні стильового забарвлення твору [Венгеренівська 2008]. Часто «книжкові» фіктоніми мають імпліцитне значення, яке відображає характер, зовнішність чи походження персонажа.

У більшості художніх творів автори використовують так звані образні та алюзивні імена. Алюзивні оніми містять в собі натяк на вже існуючих героїв творів чи відомих діячів культури, історії, політики. Створюючи образні імена, автор закладає у них певний сенс, який так чи інакше характеризує носія цього імені.

Таким чином, стає очевидним, що головна мета фіктонімів, так само як і антропонімів, полягає у ідентифікації людей. Саме через це фіктоніми часто плутають із антропонімами, адже обидві групи онімів іменують людей. Проте, різниця полягає у тому, що фіктоніми – це імена вигаданих людей та істот, які не мають ніяких зв'язків із реальністю. Сфера використання фіктонімів обмежується художніми текстами, а антропоніми — це імена живих, справжніх людей, які ми використовуємо у повсякденному спілкуванні. Навіть якщо автор у художньому творі використав ім'я реальної особи, цей онім не можна вважати антропонімом, адже події у творі, діалоги між персонажами та навіть сам образ людини є результатом авторської уяви.

У нашій роботі ми будемо аналізувати фіктоніми, адже саме ця категорія онімів є найбільш вживаною у телесеріалах. Під час дослідження ми плануємо виявити не лише вдалий та невдалий переклад фіктонімів, зроблений компанією “*LostFilm*” та на замовлення телеканалу ТЕТ, але й

найпродуктивніші способи їх перекладу з англійської мови на російську та українську мови.

1.3.4 Х р е м а т о н і м и с у ч а с н о ї а н г л і ї с ь к о ї м о в и.
Хрематоніми (від гр. “*chrematos*” — «річ, предмет, справа») — це власні назви матеріальних предметів (знарядь праці, зброї, посуду, дорогоцінностей тощо) [Введенская 1985]. Багато лінгвістів досліджували власні назви предметів, серед них Є. Хоффман, Л. Введенська, В. Бондалетов та інші. Вони відносять до хрематонімів предмети різних галузей (політичної, соціальної, культурної, економічної), та вважають цей шар лексики досить продуктивним, адже від одного хрематоніма можна утворити безліч похідних слів [Бондалетов 1983, с. 92].

А. Галковський вважає, що «хрематоніми» — це назви матеріальних та нематеріальних об’єктів, які важливі для людини у сучасному суспільстві. Дослідник розширює поняття, уточнюючи, що хрематоніми — це не лише предмети, але й суспільні структури, які створюються із певною метою, а також проекти, фестивалі, свята [Галковский 2015, с. 76].

А. Галковський виділяє три групи хрематонімів:

- а) маркетингову (назви продуктів, торгових марок, фірм, громадські та господарські заклади);
- б) суспільну (формальні та неформальні групи, які знаходяться на межі колективної антропонімії та загально визначеної хрематонімії);
- в) ідейну (назви підприємств, які пов’язані із формальними та тематичними заходами у медіа, художній, науковій, благодійній та інших сферах) [Галковский 2015, с. 76].

Слід також зазначити, у праці «Основна система і термінологія слов'янської ономастики» хрематоніми відносять до абіонімів (від англ. “*abio*” — «без життя») — власні назви неживих об'єктів у художніх творах) та поділяють їх наступним чином:

- а) власна назва суспільного явища (свята та інш.);
- б) власна назва суспільної інституції;
- в) власна назва предмета або продукту (одиночної продукції (пароплав, дзвін, картина), серійної (серійний автомобіль, мотоцикл, друкарська машинка, косметичний препарат а інш.).
Наприклад (рос.): „*Шапка Мономаха*”, „*Царь – Пушка*”, алмаз „*Звезда Юга*” [ОСТСО 1983, с. 118 – 119].

Проте, до статті із цією класифікацією є примітка, де сказано, що в російській мові назви серійної продукції не відносять до власних, а у німецькій мові хрематонімами вважають лише назви одиничних предметів, які не обов'язково виготовлені людиною [ОСТСО 1983, с. 119].

Як можна побачити, всередині сфер, які охоплюють хрематоніми можна виокремити ономастичні поля, саме тому дослідники поділяють цю групу на підгрупи. Таким чином, до хрематонімів відносяться:

- а) ювеліроніми — власні назви ювелірних виробів, які, в свою чергу, поділяються на:
- б) колекціоніми — власні назви предметів, зібраних спеціально за певним методом. Колекціоніми також поділяють на підгрупи:
- в) фалероніми — власні назви нагород. Деякі дослідники об'єднують цю групу із преміонімами (власні назви премій та інших аналогічних відзнак).

Хремотоніми є досить маловивченою групою онімів, тому її дослідження становить науковий інтерес. У нашій роботі ми розглянемо вибірку хремотонімів із сучасних американських телесеріалів, проаналізуємо їх переклад, з'ясуємо адекватність готового перекладу та надамо власні рекомендації щодо перекладу англомовних хремотонімів українською та російською мовами.

1.4 Основні засади перекладу онімів

Власні назви є в будь-якій мові, проте вони можуть значно відрізнитися одна від одної, навіть у близькоспоріднених мовах. Так, в українській мові специфічною є фонетика і граматичні варіації імен (відмінювання за родами та числом, різні словотворчі засоби, наявність відмін). Усі ці фактори ускладнюють переклад онімів.

Слід також зазначити, що оніми із художніх творів, як правило, мають імпліцитне значення. Завдяки сенсовому навантаженню оніма, автор передає своє «повідомлення» до читача чи глядача [Marmaridou 1991]. Наявність прихованого сенсу може бути пов'язана із наступними факторами: умови виникнення оніма, історичні обставини, мовні, соціальні та психологічні чинники. При перекладі тієї чи іншої власної назви необхідно враховувати ці аспекти. Саме тому перекладач має бути обізнаним із найрізноманітніших галузей знань та прагнути максимально зберігати сенс, закладений автором у онімі. Також перекладач, при роботі із такими онімами, має звертати увагу не лише на вищеперераховані фактори, а й на авторство, категорію оніма, спосіб його утворення та культуру країни, про яку йдеться у тексті [Кравченко 2014; Tymoczko 1999, p. 224].

Складність перекладу власних назв із художніх текстів також полягає у тому, що часто автори закладають символізм у саме звучання оніма (*Madame Norris* — ім'я кішки із стрічки «Гаррі Поттер» імітує муркотіння; *Rumblebuffin* — велетень із циклу романів «Хроніки Нарнії», ім'я якого має нагадувати одночасно такі звуки: гарчання та шипіння злої кішки, іржання коня та крик велетня) [Fernandes 2006, p. 47].

Говорячи про особливості перекладу онімів слід згадати теорію неперекладності В. Гумбольдта. Автор теорії вважає, що переклад з однієї мови на іншу неможливо виконати у повній мірі, бо художні засоби мов відрізняються. Таким чином, переклад — це віддалена репліка оригіналу [Гумбольдт 1984]. Проте не всі дослідники поділяють думку про неперекладність текстів. Так, при перекладі можлива часткова втрата значення чи форми слова, але головне при передачі слова з однієї мови на іншу — зберегти сенс, закладений автором [Комиссаров 1990]. Схожої думки дотримуються і Ю. Найда та Ч. Тейбер, які стверджують, що навіть носії мови не завжди розуміють сенс слова у повній мірі [Nida, Taber 1969].

Переклад онімів (за А. Федоровим) здійснюється наступними способами: транскрипцією, транслітерацією, калькуванням, транспозицією чи комбінацією цих способів [Федоров 1983, с. 147].

Транслітерація (лат. *“litera”* — «буква, літера») — це точна передача знаків однієї мовної системи за допомогою знаків іншої. Кожен знак передається відповідним знаком з іншої письмової системи мови. Письмова форма при такому способі зазнає мінімальні зміни, проте фонетична форма слова, зазвичай, деформується (*Harry Potter* — *Гаррі Поттер*, *Winnie-the-Pooh* — *Вінні-Пух*). Це пов'язано з тим, що мова перекладу намагається нав'язати власну вимову, адаптуючи транслітероване слово до своїх правил читання [Влахов 2009, с. 96-97].

Транслітерація має свої недоліки та переваги. Особливістю цього способу є його реверсивність, адже за допомогою такого перекладу (якщо він використовується для декількох мов), можливо уникнути непорозумінь між носіями різних мов. Так, наприклад, люди часто плутають відомий нам Відень, який на мові оригіналу (німецькій) — це *Wien*, а російською — *Вена*. Людина, яка не цікавилася географією, може незрозуміти назву міста ішою мовою. Ця проблема також переймає видання, які займаються створення мап. Єдина стандартизація перекладу географічних назв, створена ООН, про яку йтиметься далі, має на меті вирішити саме цю проблему.

Основним недоліком системи транслітерації є те, що існує багато мов, письмовий варіант яких має діакритичні знаки (надрядковий або підрядковий знак, що вказує на вимову, відмінну від вимови звука, позначеного цією ж буквою без знака) та спеціальні букви, які не мають звуку, але у сполученні із іншими надають слову м'якості, подовження та інш. [MNSGN 2006, с.102].

У художніх творах транслітерація вживається рідко. До цього способу перекладу вдаються тоді, коли мови користуються різними графічними системами, але літери (графічні одиниці) цих мов можна співвідносити один з одним (*Cirilo* — *Сіріло*, *Honda* — *Хонда*).

Транскрипція (буквально «переписування», від лат. “*trans*” — «через, пере-» і “*scribo*” — «креслю, пишу») — спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення фонетичної форми слова за допомогою букв, які найточніше відтворюють звукову оболонку даного слова. Цей спосіб є одним із найпоширеніших способів перекладу власних назв. Транскрипція передбачає введення в текст перекладу за допомогою графічних засобів мови перекладу відповідної реалії з максимально допустимим фонетичним наближенням до оригіналу (*Fraser* — *Фрейзер*, *Charlie* — *Чарлі*, *Ron Weasley* — *Рон Візлі*, *Dr Watson* — *доктор Вотсон*, *Munchhausen* — *Мюнхаузен*).

Для кожної мовної пари існують особливі правила передачі звукового складу слова із вихідної мови на мову перекладу, також для кожної мови характерні виключення, які теж зазначаються. Так, наприклад, спеціальна комісія ООН, яка займається питаннями правильної вимови географічних назв, створила міжнародні правила передачі географічних назв та об'єктів, прийнятні для всіх країн-членів. Проте, організація закликає кожну країну коригувати ці власні назви відповідно до звучання мовою оригіналу. Останнє стосується країн, мова яких не входить до романської групи. Для 28-ми мов, які не входять до романської групи, була впроваджена система романізації. Ще для 17-ти мов процес створення системи романізації триває [MNSGN 2006, с.92–93].

Можна сказати, що одна з найбільших переваг транскрипції полягає в тому, що читач цільової мови при такому перекладі зможе правильно вимовити іншомовний онім. Якщо мови належать до різних груп, а переклад оніма був здійснений за допомогою транслітерації, то для читача вимова слова стане складним процесом, у деяких випадках навіть неможливим.

Проте, транскрипція — це незворотній процес. Адже, після такого перекладу, відновити первинну форму оніма, не володіючи мовою оригіналу, буде неможливо [там само, с.103]. Також слід зазначити, що точно відтворити вимову слова вдається дуже рідко. Це пов'язано з тим, що мови мають різні фонemi. Практична транскрипція приблизно зберігає звукову оболонку слів. Так, наприклад *Munchhausen* (німецьке ім'я) спочатку перекладався як *Мюнхгаузен*, а потім вже з'явився варіант *Мюнхаузен* більш прийнятний для нашої вимови.

Провідним способом в сучасній перекладацькій практиці є транскрипція з елементами транслітерації. Проте, обираючи між транскрипцією та транслітерацією, перекладачу потрібно порівняти фонетичну систему мов та вимову слова мовою оригіналу задля того, щоб варіант перекладу був максимально наближеним до оригіналу.

Транспозиція або принцип етимологічного співвіднесення (лат. “*transposition*” — «переміщення»). Сутність цього принципу полягає у тому, що вихідні слова в різних мовах відмінні у формі, проте вони схожі у своєму лінгвістичному походженні і як пише А. Федоров [Федоров 1983, с. 218], ці слова — регулярні відповідники. Зазвичай, цей принцип використовують для перекладу імен монархів чи релігійних діячів (наприклад, король *James* в перекладі російською мовою — *Иаков*, а не *Джеймс*, Цар *Олександр* — *Tsar Alexander*). Проте багато з імен королів, королев, царів та інш. перекладаються за допомогою транскрипції чи транслітерації. Це переважно власне національні імена, відповідників яким не має у цільовій мові: *King Horn* — *король Горн*, *Prince Robert* — *принц Роберт*, *цар Іван* — *Tsar Ivan*, *князь Мстислав* — *Prince Mstyslav* [Корунець 2003, с. 100].

Деякі дослідники [Бернштейн 2001, с. 21] вивчають транспозицію разом з калькуванням. Але, А. Кравченко та М. Лукинова у роботі «Особливості перекладу власних назв у творах жанру фентезі» вважають цю думку хибною, бо:

«Оскільки транспозицію досить умовно можна назвати перекладом, і вона застосовується лише там, де склалася певна перекладацька традиція, в той час як калькування перекладач застосовує не для дотримання професійних звичаїв, а на свій власний розсуд, якщо вважає, що під час відсутності власне перекладу того чи іншого оніма читач загубить щось важливе, вкладене в це ім'я автором» [Кравченко 2014].

Транспозиція зустрічається значно рідше, ніж раніше зазначені способи перекладу.

Калькування (власне переклад) — один із способів перекладу, який полягає у тому, що слово перекладається за допомогою свого, власного мовного матеріалу, або поморфемно. Такий спосіб часто застосовують для

онімів із художніх текстів. Так, імена ніби «говорять» самі за себе, і без уточнень перекладача читачу важко буде зрозуміти думку автора (*Discworld* — *Плоский світ*, *Twoflower* — *Двоквітка*, *Employee Disciplinary Form* — *Дисциплінарний реєстр працівників*). При перекладі, калькування часто застосовують разом із транскрипцією та транслітерацією.

Майже у всіх випадках при перекладі прізвиськ та псевдонімів історичних постатей використовується прийом калькування: *King Charles the Great* — *король Карл Великий*, *King Edward the Confessor* — *король Едуард Сповідник*, *King Richard the Lionheart/Lionhearted* — *король Річард Левине Серце*, князь *Ярослав Мудрий* — *Prince Yaroslav the Wise*, цар *Іван Грозний* — *Tsar Ivan the Terrible* [Корунець 2003, с. 100].

Практично кожна країна має свої узагальнюючі, образні імена (“*generalizing*”, “*characterizing names*”), мета яких — зосередити увагу на певній характеристиці, як правило, задля того, щоб висміяти її. Як правило, перекладачі оминають увагою такі імена, застосовуючи транскрипцію чи транслітерацію при перекладі таких онімів. Наприклад, в одному із творів Діккенса є *Mrs. Porkenham* (від англ. “*pork*” та “*ham*” — «свинина» та «шинка») — жінка-гурманка, яка любить поїсти. В українському перекладі ми знаємо її як *пані Поркенгем*. Аналогічна ситуація із персонажем *Doctor Slammer* (від англ. “*to slam the door*” — «гучно хлопати дверима»), який при перекладі українською втратив образність — *Доктор Сламмер*. Тобто, перекладачі повністю скопіювали написання імен, але втратили зміст, який закладав автор. Але є й вдалі випадки перекладу образних імен. Наприклад, у гумористичному творі Стівена Лікока “*Guide the Gimlet of Ghent*” перекладачі звернулися до прийому калькування, задля того, щоб зберегти експресивне забарвлення та змістовність імен, закладені автором: *Carlo the Corkscrew* - *Карло Штопор*, *Conrad the Coconut* — *Конрад Кокосовий Горіх* [Корунець 2003 с. 101].

Але, калькування не завжди дає адекватний переклад. Так, всім добре відомі Дон Кіхот і Санчо Панса могли б бути названі зовсім по-іншому: ісп. “*quijote*” — «частина лицарських обладунків, яка захищає стегно», «круп коня», «попона», а ісп. “*panza*” — «череву, пузо». Фахівці застосували метод транскрипції, адже вона більш милозвучна та красномовна.

Для художніх текстів велике значення має точний та адекватний переклад оніма, пошук такого слова яке за значенням буде абсолютним синонімом. Через те, що оніма у художніх творах часто представлені як змістові імена, їх переклад стає творчим завданням не лише в процесі відтворення внутрішньої форми власної назви згідно із граматичними нормами мови перекладу, але й під час вибору способу їх перекладу.

Отже, основними способами перекладу онімів є:

- транскрипція;
- транслітерація;
- калькування.

Також для адекватного перекладу використовують прийоми адаптації (форма слова в вихідній мові адаптується до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу), описового перекладу (коли неможливо використати прийом калькування, але онім має імпліцитне значення, важливе для сюжету твору), модуляції (смісловий або логічний розвиток), додавання, пошуку еквіваленту, опущення, конкретизації та узагальнення. Ці методи є додатковими.

При перекладі з мови оригіналу на мову реципієнта канонічні, неканонічні та запозичені імена зазвичай транскрибуються. Труднощі можуть викликати власне казкові та вигадані імена, адже вони несуть інформацію про властивості та особливості певного персонажа та мають вмотивований характер, тому перекладач має повністю відтворити значення, закладене у певне ім'я.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ТЕЛЕСЕРІАЛІВ

У цьому розділі ми розглянемо особливості перекладу ергонімів, фіктонімів та хрематонімів на матеріалі із телесеріалів “*Game of Thrones*” (укр. «*Гра престолів*») та “*Once upon a Time*” укр. («*Якось у казці*»). Переклад серіалів з англійської на російську мову зроблено компанією “*LostFilm*”. Український переклад серіалів зроблено на замовлення телеканалу ТЕТ.

Перш за все хочемо зазначити специфіку цих серіалів.

«*Гра престолів*» — це американський телесеріал у жанрі фентезі, створений за мотивами циклу романів «*Пісня льоду й полум'я*» Джорджа Р. Р. Мартіна. Сюжет телестрічки розгортається на вигаданому континенті — *Вестеросі* (англ. *Westeros*). Тяжкі часи чекають на мешканців, адже наближається зима, проте це не найстрашніше, бо у Вестеросі бувають політичні інтриги та громадянська війна через боротьбу за владу. Серіал витримано у стилі близькому до середньовіччя.

«*Якось у казці*» — це також американський телесеріал у жанрі фентезі. Сюжет одночасно відбувається у минулому, казковому світі, та у сучасності, у місті *Сторібрук* (англ. *Storybrooke*). *Зла королева* (англ. *The Evil Queen*) планує накласти прокляття, яке перенесе мешканців казкового світу у страшне місце, де не буде щасливого кінця. Але *Білосніжка* (англ. *Snow White*) дізнається про плани злодійки завчасно. *Румпельштильцхен* (англ. *Rumpelstiltskin*) передрікає, що ненароджена донька *Білосніжки*, *Емма* (англ. *Emma*) повернеться на свій 28-ий день народження, щоб

врятувати казкових героїв. Події серіалу розпочинаються із моменту, коли до *Емми* приходять хлопчик *Генрі* (англ. *Henry*), який говорить їй, що він її син, якого вона віддала на усиновлення. *Генрі* розповідає жінці про велику книгу казок, герої якої, на його думку, — це мешканці *Сторібрука*. *Емма* скептично ставиться до припущень хлопчика, проте вирішує залишитися у місті, щоб налагодити стосунки із сином.

2.1 Параметри перекладу ергонімів

Беручи до уваги усю вищеперераховану інформацію, у цьому підрозділі ми детально розглянемо особливості перекладу ергонімів (власні назви, що позначають групи та об'єднання людей) на матеріалі із телесеріалу “*Game of Thrones*” (укр. «*Гра престолів*», рос. «*Игра престолов*»).

Сюжет стрічки починається із того, що *Роберт Баратеон* (англ. *Robert Baratheon*), король Сімох Королівств, призначає *Еддарда Старка* (англ. *Eddard Stark*) правицею короля. Останній погоджується на цю посаду, адже хоче з'ясувати причину смерті попереднього короля та попередити загибель нового (*Роберта Баратеона*). Одночасно із цим сім'я королеви — *Ланністери* (англ. *House Lannister*) намагаються захватити Вестерос, а представники колись поваленої королівської сім'ї *Таргарієнів* (англ. *House Targaryen*), які нині перебувають на іншому континенті — *Ессосі* (англ. *Essos*), шукають підтримки задля відновлення свого титулу. Конфлікт між сім'ями ускладнює поява *Короля Ночі* (англ. *Night King*). Устрій кожного королівства унікальний і задля ефективного функціонування усередині кожен

володар створює спеціальні організації, назви яких ми плануємо дослідити у цьому підрозділі.

Night's Watch — знакова військова організація для всього Вестеросу. Її мета — охорона *Стіни* (англ. *The Wall*), яка, в свою чергу, слугує кордоном Семи королівств. Українською та російською мовами назву організації перекладено за допомогою прийому калькування: укр. *Нічна варта*, рос. *Ночной дозор*. Щодо походження назви цієї організації немає чіткої відповіді. Проте, ми можемо зробити припущення, що *Нічна варта* отримала свою назва через те, що вартові боролися із Білими блукачами (англ. *The Others*) за часів *Довгої Ночі* (англ. *The Long Night*). Також, ми вважаємо, що ця назва пов'язана із тим, що члени спільноти несуть варту саме вночі, адже вдень ніхто не наважиться напасти на Стіну. Таким чином, варіант перекладу *Нічна варта* можна вважати є адекватним та еквівалентним.

City Watch — це одна військова організація, яка захищає *Королівську Гавань* (англ. *King's Landing*). Їх головна мета — захищати короля, його підданих та місто. Фахівці використали прийом калькування при перекладі цього ергоніма. Українською мовою — це *Міська варта*, російський варіант — *Городской дозор*. Такий переклад є адекватним, адже повністю передає сенс, закладений автором.

Small Council — це дорадчий орган, який допомагає королю на Залізному троні (англ. *The Iron Throne*) керувати *Сім'ю Королівствами* (англ. *The Seven Kingdoms*). Головна мета його членів – давати поради королю з тих чи інших питань, але ці рішення набувають законної сили тільки після підписання королівських указів. Цей ергонім також перекладено за допомогою калькування — укр. *Мала рада*, рос. *Малый совет*. Ми вважаємо цей переклад вдалим, адже він повністю відповідає оригіналу.

Sons of the Harpy — підпільна організація, яка виступає проти влади *Дейенеріс Таргарієн* (англ. *Daenerys Targaryen*) в *Мієріні* (англ. *Meereen*). Українські та російські фахівці використали прийом калькування при перекладі цього оніма. Українською назва звучить як *Сини Гарпії*, російською — *Сыны Гарпии*. Також була зроблена граматична адаптація (відмінювання: н. в. Гарпія, р. в. Гарпії). Кембриджський словник пояснює слово “*harpy*”, яке є однією із складових назви організації, так: “*in Greek mythology, a creature with the head of a woman and the body of a bird*” [CD]. Гарпія — це символ гіскарських работорговців, які перейняли цей символ у *Гіскарської імперії* (англ. *Ghiscari Empire*). *Сини Гарпії* носять маски із зображенням гарпії. Таким чином, перекладачі цілком доречно використали прийом калькування, зберігши сенс, закладений автором в онім.

Unsullied — елітні воїни-євнухи, яких з дитинства навчають і тренують в *Астанорі* (англ. *Astapor*). Ці раби-солдати славляться своєю дисципліною та бойовими вміннями. Зазвичай їх купують багаті люди з вільних міст задля власної безпеки. Перекладачі використали прийом модуляції. Українською мовою організація має назву *Бездоганні*, російською — *Безупречные*. Задля того, щоб зрозуміти, чому саме так було зроблено переклад, пропонуємо звернутися до кембриджського словнику. Словник тлумачить слово “*unsullied*” так: “*not damaged or made dirty by anything*” [CD]. Тобто, якщо б ми використали прийом калькування при перекладі, то воїнів би мали називали *Незабруднені*. Перевага цих воїнів у тому, що завдяки оскопленню їм непідвласний сексуальний потяг. Можливо, саме через це їх назвали *The Unsullied*. З іншого боку, невинність цих чоловіків — це не головна їх характеристика як вояків. Їх відмінність полягає у тому, що вони не бояться болю; ці воїни ладні на все, аби виконати наказ. Таким чином, *Бездоганні* — це найкращі воїни у Вестеросі. Отже, саме тому, ми вважаємо, що перекладачі вдало застосували прийом модуляції (*Бездоганні*), замість

калькування (*Незабруднені*), зробивши це ім'я образним та наділивши його правильним конотаційним значенням.

Maester — орден інтелектуалів (науковців, цілителів та інших освічених людей) у Семи Королівствах. Неофіційно їх ще називають лицарями розуму. У кожному замку у Вестеросі є свій *Мейстер*, який виконує роль наставника, радника, лікаря і зберігача знань. При перекладі ергоніма *Maester* українською та російською мовами було використано транскрипцію та транслітерацію, які повністю передали звучання оніма — укр. *Мейстери*, рос. *Мейстеры*. Також слід зазначити, що і українські, і російські фахівці змінили число оніма (з однини – на множину). Як можна побачити, то слово “*maester*” дуже схоже на такі англійські іменники: “*maestro*”, “*meister*” та “*master*”. Для того, щоб з’ясувати чи можна вважати наші припущення вірними, пропонуємо звернутися до тлумачного словника [MW]:

- а) *maestro* – “*a person with a high level of knowledge or skill in a field*”;
- б) *meister* – “*a person with a high level of knowledge or skill in a field*”;
- в) *master* – “*a person with a high level of knowledge or skill in a field*”.

Як бачимо, усі три слова мають однакове значення і позначають розумну людину. Таким чином, фахівцям вдалося зберегти звучання оригіналу при перекладі, проте значення слова загубилося. Ми пропонуємо свій варіант перекладу — *Гросмейстери* (у значенні члени спільноти, наприклад, як у масонів) або *Наставники*. Ми вважаємо, що такий переклад є більш еквівалентним, адже у більшій мірі передає сенс закладений автором в онім.

Kingsguard — елітна група воїнів, яка складається із семи найкращих лицарів у Вестеросі. Королі використовують гвардійців не тільки як охоронців, а й як радників, воєначальників, довірених слуг, які вміють зберігати таємниці і виконувати будь-які накази. Переклади українською та російською мовами були зроблені за допомогою калькування –

укр. *Королівська гвардія*, рос. *Королевская гвардия*. Слід зазначити, що при перекладі відбулася граматична трансформація англ. *Kingsguard* (іменник) — укр. *Королівська гвардія* (прикметник з іменником) задля того, щоб перекладений онім відповідав нормам мови перекладу. Переклад, зроблений у серіалі, є еквівалентним та адекватним, адже повністю передає значення, закладене у слові-оригіналі.

Brotherhood Without Banners — організація, яка виступає проти будь-яких військ, які нападають на їх землі. Її головна мета — захищати простих людей, які постраждали від бойових дій. Українська назва організації — *Братерство без прапорів*, російська — *Братство без знамен*. Переклад було зроблено за допомогою калькування. Особливість братства полягає у тому, що вони не відносяться до жодного із семи королівств і не мають ніякої символіки. Таким чином, можна зробити висновки, що за допомогою калькування фахівцям вдалося зробити не тільки еквівалентний, але й адекватний переклад.

Faceless Men — це таємне товариство вбивць із вільного міста Браавоса (англ. *Braavos*), членів якого можна зустріти по всій країні. Члени цієї спільноти славляться як вправні, але вкрай дорогі наймані вбивці. У серіалі фахівці вдалися до прийому калькування. Український варіант назви організації — *Безликі*, російський — *Безликие*. Ми вважаємо, що перекладачам вдалося зберегти сенс, закладений автором в ергонім, адже особливість *Безликих* полягає у тому, що вони можуть змінювати свій зовнішній вигляд і «одягати» на себе чужі обличчя. Ніхто не знає їх справжнього обличчя, бо ці люди завжди знаходяться у тілі інших. Також, слід зазначити, що *Безликі* шанують *Багатоликого* (англ. *Many-Faced God*) — бога смерті, і це було враховано при перекладі (корінь *-лик-*).

Sparrows — релігійний рух, члени якого — послідовники *віри в Сімох* (англ. *Faith of the Seven*). Більшість його членів — це бідні і невибагливі люди, які захищають простий народ, який страждає від поневірянь,

викликаних Війною п'яти королів. Так само, як і більшість ергонімів у цьому серіалі, цей було перекладено за допомогою калькування — укр. *Горобці*, рос. *Воробы*. У романах «Пісня льоду та полум'я» автор, Джордж Р. Р. Мартін, пояснює, чому саме таку назву має цей рух. *Горобці*, на його думку, — це найпокірніші птахи, так само і представники цієї релігійної спільноти — найпокірніші люди країни. Таким чином, перекладачі не можуть перекласти цей ергонім ніяким іншим способом, адже сам автор пояснює, що ця назва образна та має імпліцитне значення.

Conclave — це правляча рада ордену Мейстрів. Рада складається з архімейстрів. Кожен з архімейстрів є головним експертом у певній галузі (медицина, економіка тощо). Члени ради обговорюють зміни пір року, обирають Великого Мейстра, приймають рішення щодо політики, відвідують адміністрацію Цитаделі. Перед тим, як аналізувати переклад ергоніма, пропонуємо звернутися до Кембриджського тлумачного словника [CD]. Він дає два визначення слова “*conclave*”:

- a) *a private meeting at which the discussions are kept secret;*
- б) *a meeting of cardinals (= Catholic priests) at which the Pope is elected.*

Якщо ми порівняємо значення слова “*conclave*” із тим, чим займається організація у телекартині, то можемо зробити висновок, що фахівці вдалися до калькування при перекладі, адже значення слів збігаються. Українською назва буде — *Конклав*, російською — *Конклав*. Хочемо звернути увагу на те, що на перший погляд може здаватися, що переклад здійснено за допомогою транскрипції, проте це не так. Оскільки у обох мовах перекладу слово «конклав» вже давно існує і є загальновідомим.

Thirteen — правляча рада у місті-державі *Кварт* (англ. *Qarth*). Більшість її членів — це *Чистокровні* (англ. *Pureborn*), нащадки скинутих царів Кварт. Решта — це багаті торговці, запрошені радою. Свою назву організація отримала за кількістю членів. Перекладачі використали прийом

калькування, як результат український варіант — *Тринадцять*, російський — *Тринадцать*. Ці варіанти перекладу є адекватними та еквівалентними.

Silent Sisters — релігійний жіночий орден віри в Сімох. Його члени шанують лише одного бога із семи — *Невідомого* (англ. *Stranger*), який являє собою смерть. Український та російський переклад зроблено за допомогою калькування — укр. *Мовчазні сестри*, рос. *Молчаливые сёстры*. Цю назву орден отримав через те, що називають сестри дають обітницю мовчання. Таким чином, прийом калькування було використано дуже вправо, адже саме цей спосіб перекладу допоміг зберегти характерну рису членів ордену.

Warlocks — група магів із Кварту. Їх можна впізнати по синьому коліру губ. Це пов'язано із тим, що ці люди п'ють магічну рідину, яка називається «*Вечірня тінь*» (англ. *shade of the evening*). Фахівці вдалися до калькування, як результат ергонім українською звучить як *Чаклуни*, російською — *Колдуны Кварта*. Російські фахівці поєднали калькування із додаванням (*Кварта*), зазначивши місто, де знаходиться ця група. Прийом калькування є доречним, адже повністю копіює значення у мові оригіналу. Ми також вважаємо можливим такий варіант перекладу: *Маги із Кварту* (калькування з додаванням). Прийом додавання є досить спірним рішеннями. З одного боку, магія поширена у всіх містах Вестеросу, отже у разі відсутності слів-уточнень «*із Кварту*», глядач зможе не зрозуміти про яких саме чаклунів йдеться. Для того, щоб вірно сприйняти інформацію, глядачу потрібно зображення чаклунів, про яких йдеться. Отже, саме тому російські перекладачі вирішили, що варіант *Колдуны Кварта* буде давати набагато точнішу інформацію глядачу. Проте, з іншої сторони, додавання збільшує час вимови ергоніма, що може стати причиною відставання мовлення від зображення на екрані.

Second Sons — військова організація до якої входять найманці із *Ессоса* (англ. *Essos*). Їм все одно на чий стороні воювати, їх мета — це заробити якомога більше грошей. Назва організацію має свою історію. Згідно із

традиціями у титулованих та заможних сім'ях, первісток отримував увесь батьківський спадок, а також титул сім'ї, друга ж дитина не отримувала нічого. Єдине, що залишалось молодшим хлопчикам — це йти у найманці та воювати за гроші. Тобто, ергонім має пряме значення. Український варіант — *Молодші сини*, російський — *Младшие сыновья*. Перекладачі вдалися до комбінації двох способів: модуляції та калькування. Слід зазначити, що фахівці дуже вдало використали модуляцію (укр. *Молодші*, рос. *Младшие*), адже за задумом автора слово “*second*” використано у значенні усі наступні хлопчики, народжені після первістка. Таким чином, переклад, зроблений у серіалі можна назвати еквівалентним та адекватним.

Little birds — це група шпигунів, яка працює на *Vapica* (англ. *Varys*). Більшість її членів — це діти, проте є й дорослі. Варіс використовує звертання “*little birds*” як евфемізм до слова «шпигун». Отриману інформацію від шпигунів він завжди оголошує таким чином: “*a little bird told me*”. Українські та російські перекладачі вдалися до різних способів перекладу. Українські фахівці застосували калькування — *Маленькі пташки*, російські перекладачі використали модуляцію — *Пташки*. У першому варіанті перекладачам вдалося зберегти не тільки сенс, закладений автором, але й граматичну структуру (прикметник з іменником). У той час як російський варіант зберігає значення, закладене автором, та допомагає економити час вимови, а це є дуже важливим фактором при перекладі телекартин, адже якщо онім має досить довгу вимову, то є вірогідність того, що при накладені звукової доріжки із перекладом, зображення може не співпадати зі звуком. Таким чином, обидва варіанти можна назвати еквівалентними, проте російськомовний варіант є більш влучним при роботі із відео матеріалом.

Moonsingers — це жриці в релігії народу *Джогос Нхай* (англ. *Jogos Nhai*). Представники цієї спільноти входили в групу рабів, що заснували вільне місто Браавос. Членами цієї групи можуть бути тільки жінки, якщо хлопець воліє приєднатися до них, то має вести себе як жінка, одягатися

відповідно. Як правило, ці жінки виконують ролі шаманів, знахарок і суддів для одноплемінників. Перекладачі вдалися до калькування, як результат український варіант ергоніма — *Місячні співачки*, російський — *Лунные певицы*. Слід зазначити, що а ні у телесеріалі, а ні у романах немає пояснення чому саме так називається ця група людей. Єдиний зв'язок із їх назвою – це дві мармурові діви біля храму, збудовану на їх честь, які тримають у руках перекладину у вигляді півмісяця. Таким чином, обидва варіанти перекладу, зроблені фахівцями, ми вважаємо адекватними та еквівалентними.

Iron Bank of Braavos — наймогутніша фінансова організація в усьому світі. Український варіант назви – *Залізний банк Браавоса*, російський — *Железний банк Браавоса*. Фахівці використали декілька прийомів при перекладі: калькування (укр. *Залізний банк*, рос. *Железний банк*) та транслітерацію із граматичною адаптацією (укр. *Браавоса*, рос. *Браавоса*). Граматична адаптація у вигляді закінчення *-а* робить вимову назви звичною для мов перекладу. Так як назва має історичне пояснення, то прийом калькування є дуже гарним рішенням. На початку своєї історії Браавос був секретним містом і у ньому жили ті, хто втік від работоргівців із *Валірії* (англ. *Valyria*). Більшість втікачів стали торговцями, і ті, хто досяг успіху, зрозуміли, що можуть об'єднати свої капітали і позичати гроші за відсотки. Вони знайшли занедбану залізну шахту, вхід у неї закрили залізними воротами та парканом. Незабаром банк переїхав у більш просторе приміщення, але назва залишилася.

Таким чином, можемо зробити висновки, що найпродуктивнішим способом перекладу ергонімів медійної сфери є калькування (16/19). Це пов'язано із тим, що власні назви у художніх текстах є змістовними та перекладачі, які нехтують їх значенням, ризикують втратити сенсове навантаження, закладене автором в онім.

2.2 Параметри перекладу фіктонімів

Беручи до уваги усю вищеперераховану інформацію, у цьому підрозділі ми детально розглянемо особливості перекладу фіктонімів (імен персонажів художнього твору) на матеріалі із телесеріалу “*Once upon a Time*” (рос. «*Однажды в сказке*», укр. «*Якось у казці*»).

Важливо зазначити особливості цього серіалу, адже це впливає на те, як саме мають бути перекладені імена. «*Якось у казці*» — це казкова історія, яка відбувається відразу у двох світах: реальному і чарівному, героями якої є як звичайні люди, так і персонажі із казок. Отже, при роботі з онімами із серіалу «*Якось у казці*» важливо звертати увагу на їх образність та наявність імпліцитного значення.

Одна із головних героїнь серіалу — *Білосніжка*. В оригіналі її ім'я звучить *Snow White* (від нім. *Schneewittchen*, від нижньонімецького *Sneewittchen*: “*snee*” — «сніг», “*witt*” — «білий»). *Snow White* — це персонаж із казки братів Грім «Білосніжка та семеро гномів». Українські та російські перекладачі застосували прийом калькуванням, як результат у нашій культурі це *Білосніжка* (рос. *Белоснежка*).

Вже при першому описі юної дівчини можна вмотивувати походження імені: «От незабаром знайшлася у королеви донечка, як сніг, біленька, як та кров, червонощока, і чорнява, як дерево на віконній рамі — і назвали її Снігуронька...».

Але слід зазначити, що українські та російські перекладачі вважають доречним еквівалент *Снігуронька* (серед них Г. Петніков). З одного боку, їх переклад можна вважати еквівалентним, адже нім. *Sneewittchen* складається зі слів «сніг» та «білий», але загальновідомий фольклорний образ дівчини-

Снігуроньки, який вже міцно закріпився у нашій уяві, не має жодних спільних рис із героїнею казки Грім — *Білосніжкою*. Тому не завжди доцільно використовувати доместикацію при перекладі, особливо фіктонімів.

Mary Margaret Blanchard — таке ім'я у *Білосніжці* у *Сторібруці* (англ. *Storybrooke*). Українською мовою вона — *Мері Маргарет Бланишар*, російською — *Мэри Маргарет Бланишар*. Переклад зроблено за допомогою поєднання двох прийомів: транскрипції та транслітерації. Ім'я героїні у людському світі має зв'язок із ім'ям, яке вона мала у казковій дійсності. «*Бланишар*» походить від франц. слова “*blanche*” — «біла» (“*blanc*” — «білий» (чоловічий рід)). Так, можна зробити припущення, що автори спеціально обрали таке прізвище, щоб підкреслити роль героїні у казковому світі. Проте, ми вважаємо, що і глядач оригіналу, і глядач перекладу сприйматиме цей фіктонім як звичайне власне ім'я, лише освічена людина із знанням французької мови може зрозуміти значення імені. Тому, варіант *Мері Маргарет Бланишар* є адекватним.

Evil Queen (дослівно з англ. *Зла королева*) — у казковому світі вона жорстока королева із кам'яним серцем, яка наклала чари на Чарівний ліс. Перекладачі використали прийом калькування, зберігши початкове значення імені — укр. *Зла королева*, рос. *Злая королева*. Ми вважаємо, що такий переклад є адекватним та вмотивованим. Варто зазначити, що при перекладі вдалося зберегти навіть граматичну структуру фіктоніма: *Evil Queen* (прикметник з іменником) та *Зла королева* (прикметник з іменником).

Regina Mills – ім'я персонажа *Сторібруці*. Українською мовою ім'я персонажа *Реджина Мілс*. Перекладачі застосували прийом транскрипції. Російські фахівці використали поєднання транскрипції та транслітерації: *Реджина Миллс*. Ми провели дослідження та виявили, що ім'я *Реджина* походить з латинської мови: “*regina*” — «королева», «цариця» і повністю відповідає титулу королеви, яке має жінка у казковому вимірі. Сучасні антропоніми часто мають приховане значення і батьки, обираючи ім'я

дитині, звертають на це увагу, проте у реальному житті до людини звертаються за ім'ям, а не за його конотативним значенням. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що варіант *Реджина Мілс* є адекватним та є вмотивованим. Проте, ми вважаємо, що і глядач оригіналу, і глядач перекладу сприйматиме цей фіктонім як звичайне ім'я і тільки освічена людина може знати значення імені *Реджина*.

Rumpelstiltskin (від нім. *Rumpelstilzchen*: слово “*rumpel*” означає або «мотлох, непотріб», або «шум, гуркіт, метушня»). Дослівно ім'я означає — «маленький чоловічок який дуже шумно ходить». Переклад на українську мову здійснений за допомогою поєднання транскрипції та транслітерації: укр. *Румпельштильцхен*, рос. *Румпельштильцхен*. Також ім'я адаптується до норм вимови та написання закріплених в мові.

Як відомо, в оригінальній казці *Румпельштильцхен* — це карлик, який допоміг дівчині спрясти із соломи золото, і в результаті стати королевою. Проте перекладачам не вдалося зберегти значення, яке має онім у мові оригіналу. Ми пропонуємо свій варіант перекладу: *Злототкач* (модуляція). На нашу думку, цей варіант не відтворює звуковий образ імені оригіналу, просте має прямий зв'язок із заняттям чоловіка. До речі, такий варіант дуже влучно описує персонажа із телесеріалу. Адже чоловік мав самопрядку, яка могла зробити із сіна золоту нитку.

Існують також інші варіанти перекладу цього фіктоніма. Одноійменна казка братів Грімм вперше була перекладена російською мовою як «*Хламушка*» (під редакцією Петра Польового). Григорій Петніков перекладав назву як «*Хламушка*» і як «*Румпельштильцхен*», а Тамара Габбе зробила авторський переклад і книга отримала назву — «*Гном-Тихогром*». Обидва перекладачі зробили адекватний переклад, зберігши значення імені у мові оригіналу. Так, і варіант перекладу *Хламушка* і варіант *Гном-Тихогром* можна вважати доречними, адже *Гном-Тихогром* повністю передає дослівне значення *Rumpelstiltskin* («маленький чоловічок який дуже шумно ходить»), а

варіант *Хламушка* є художнім еквівалентом до слова “*rumpel*” зі значенням «мотлох, непотріб» (рос. *хлам*).

Mr. Gold — ім'я *Румпельштильцхена* у Сторібруці. Переклад українською здійснили за допомогою калькування (*Містер*) та транслітерації (*Голд*) — укр. *містер Голд*, рос. *мистер Голд*.

У серіалі він найбагатша людина міста і користується своєю могутністю та укладає із людьми жорстокі та підступні контракти. Тому і прізвище героя у Сторібруці носить вмотивований характер: *Голд*. Прізвище походить від англ. “*gold*” — «золото», і має прямий зв'язок із багатством персонажа. А також це натяк на минуле чоловіка, адже у казковому світі він прямих із соломи золоту нитку. Проте, ми вважаємо, що глядач оригіналу може прослідити зв'язок казкового імені та імені персонажа у Сторібруці, але глядач перекладу сприйматиме цей фіктонім як звичайне власне ім'я, лише людина із знаннями англійської мови може зробити висновок, що ім'я має вмотивований характер.

Ім'я *Dr. Archie Hopper* перекладено українською за допомогою калькування (*лікар*) та транслітерації: *лікар Арчі Хоппер* (рос. *доктор Арчи Хоппер*). Прізвище *Хоппер* вмотивовано казковим минулим чоловіка, де він був цвіркуном. Відомо, що цвіркуни пересуваються стрибками (від англ. “*hop*” — «стрибок»). Також є похідне англійське слово “*hopper*”, яке має значення «бункер», «стрибун». Останнє значення пов'язане із “*hop*” (стрибати) та «минулим» життям *Арчі-цвіркуна*. Так як лікар *Хоппер* працював психотерапевтом у Сторібруці і йому завжди доводилося дотримуватися «лікарської таємниці», можна зробити припущення, що він був ніби «бункер», який захищав своїх пацієнтів та зберігав їх таємниці.

Але, беручи до уваги наведені раніше дані, ми вважаємо, що лише освічений глядач оригіналу може дослідити походження прізвища героя, в

той час як глядач перекладу сприйматиме цей фіктонім як звичайне власне ім'я.

Ім'я *Pinocchio* походить від італійського слова “*pino*” — «сосна» (на тосканському діалекті “*pino*” - «кедровий горішок) та “*occhio*” — «око». Тобто, дослівно *Pinocchio* — це «сосна з очима». При перекладі українською та російською мовами використано спосіб транскрипції — укр. *Піноккіо*, рос. *Пиноккио*.

Піноккіо — герой однойменної казки Л. Лоренціні (Коллоді). *Джеппетто* (англ. *Geppetto*) отримав у подарунок шматок дерева із якого зробив дерев'яну ляльку, яка виявилася живою. Так, у Сторібруці, щоб зберегти таємницю свого походження, чоловік має брехати, але чари *Злої Королеви* і досі існують, тому за свою брехню, він перетворюється на дерев'яну ляльку.

Так, переклад українською мовою повністю скопіював звучання імені оригіналу і його можна назвати еквівалентним, проте значення імені залишається невідомим для носіїв мови перекладу. Але, ім'я *Піноккіо* вже давно закріпилося в нашій мові та стало змістовим онімом, тому такий переклад можна вважати адекватним.

Ім'я *Belle* має французьке коріння (франц. “*belle*” — «красуня» (іменник), «гарна» (прикметник). В обох вимірах це дуже смілива, розумна і красива дівчина, яка за допомогою сили свого кохання змінила чудовиська. За походженням французенка, тому і у Сторібруці її прізвище *Френч* (англ. “*French*” — «французький, французька»). Прізвище *Френч* і українською, і російською мовами переклали за допомогою транскрипції. При перекладі імені персонажа українською мовою вдалися до прийому транскрипції — *Бель*. Російською мовою ім'я переклали за допомогою комбінації двох способів: транскрипції та транслітерації — *Белль*. Проте, ми вважаємо, що і глядач оригіналу і глядач перекладу сприйматиме цей

фіктонім як звичайне власне ім'я, лише освічена людина може знати значення імені *Бель*. Ми пропонуємо перекласти ім'я *Belle*, використавши прийом калькування, - *Красуня*. Такий переклад може бути адекватним та повністю відповідати конотаційному значенню франц. слова "*belle*".

Якщо ми звернемо увагу на те, як звучить ім'я на мові оригіналу — англ. *Robin Hood* — то виявимо помилку російських та українських перекладачів, які вдалися до транслітерації та транскрипції. Український варіант імені — *Робін Гуд*, російський — *Робин Гуд*. Слово "*hood*" перекладається з англійської як «каптур, ковпак, капюшон, шолом». Слово "*robin*" перекладається як «малинівка». Можливо, що ім'я героя — результат переосмислення виразу "*Rob in hood*" (так *Робіна* назвала *Merian* (англ. *Maid Marian*), коли він виграв турнір лучників і проголосив її королевою турніру). Дослівно цей вираз можна перекласти так: «*Грабіжник* (від англ. "*rob*" — «грабувати, красти»; "*robber*" — «грабіжник») у відлозі». *Робін Гуд* був благородним розбійником, який грабував жадібних багатіїв і роздавав гроші біднякам. Якщо проаналізувати англійський фольклор, то ще із найдавніших легенд, *Робін* та його супротивник *Гай Гісборн* (англ. *Sir Guy of Gisbourne*) носили головні убори: відлогу і лицарський шолом. Але у слова "*hood*" є і переносне значення — «приховувати, закривати, накривати відлогою». Таке значення також можна співвіднести із ім'ям героя, адже він допомагав слабим та знедоленим, нібито закривав їх собою від злодіїв та багатіїв.

У книги Стівена Р. Лоухеда «*Робін Гуд*», сказано, що прізвище персонажа *Гуд* означає «чаклун» (з кельтської мови).

Українські та російські перекладачі вирішили не використовувати традиційні способи транскрипції та транслітерації, використавши прізвище *Гуд* (від англ. "*good*" — «добрий, хороший»). Такий переклад було зроблено для того, щоб уникнути значення «худий» (тобто поганий). Тому, такий переклад можна вважати адекватним.

Peter Pan перший хлопець, який з'явився у *Небувалії* (англ. *Neverland*, рос. *Нетландия*). Він — узагальнений образ усіх дітей, які жили на Землі. Але він незвичайний хлопець, бо вміє літати. Він гордий, сміливий та справедливий, ладен піти на будь-що заради своїх друзів. Саме тому «загублені хлопці» сприймають його як свого старшого брата, навіть як батька-захисника, тому і виконують усі його забаганки, сприймаючи їх як наказ. Але, характер хлопця непростий: він егоїстичний та нахабний, через що часом страдають оточуючі. Українською та російською мовами ім'я перекладається поєднанням транскрипції та транслітерації — укр. *Пітер Пен*, рос. *Питер Пэн*.

Існує припущення, що ім'я вищезгаданого персонажа — це суміш імені *Пітера Ллевеліна Девіса* (він був одним із п'яти синів Майкла Ллевеліна Девіса, які надихнули Дж. М. Баррі на створення цього персонажа) і імені божества грецької міфології — *Пана*. *Пан* (від грец. *Πάν* — «вподобаний всім») — це бог лісів, мисливців, пастухів. Від народження Пан мав ноги як у цапа, роги та довгу бороду. Пан не залишився на Олімпі і ріс у горах і лісах. Змужнівши, він починає грати на сопілці для німф і менад, водить із ними хороводи, живе безтурботно та весело. Але той, хто наважиться потурбувати спокій Пана — відчує гнів бога. Його кара — це страшні сни та «панічний» страх (як і Пен, який не стерпить образ). Проте, якщо вважати, що ім'я хлопчика із художнього твору пов'язано із ім'ям грецького божества, виникає питання щодо фонетичної форми оніма і на мові оригіналу, і на мовах перекладу. Якщо ж опиратися на звучання прізвища персонажа твору мовою оригіналу (англ. *Pan* — [pæn]), то цілком логічно, що фахівці використали прийом транскрипції при перекладі, зберігши вимову оригіналу.

James Hook — пірат, який на правій руці має металевий крюк, що слугує зброєю. Він жорстокий та рішучий, ладен на все заради своєї мети, проте цей чоловік надто ввічливий, навіть із жертвою. У телесеріалі перекладачі опустили *James*, додавши замість нього слово *капітан*, та

використали прийом калькування для частини *Hook*. Як результат, глядачі «*Якось у казці*» знайомі із *капітаном Гаком* (рос. *капитан Крюк*). Такий переклад можна назвати адекватним, адже фахівцям вдалося зберегти значення, закладене у фіктонім, та завдяки додаванню іменника «капітан» конкретизувати сферу діяльності персонажа.

Цікаво, що ім'я героя у реальному світі — *Killian* — має галльське походження (галл. “*cellach*”, “*ceallach*” – «війна, битися») і може також бути вмотивованим піратським минулим чоловіка. Адже перші асоціації, які викликає в нас слово «пірат», — це крадіжки, бійки, розпутство, саме таким ми бачимо чоловіка на початку серіалу. Ім'я перекладено шляхом транслітерації — укр. *Кілліан*, рос. *Киллиан*. Проте, ми вважаємо, що і глядач оригіналу і глядач перекладу сприйматиме цей фіктонім як звичайне власне ім'я, лише освічена людина може знати значення імені *Кілліан*.

Усім нам добре відомий сюжет про *Red Riding Hood* (*Червону Шапочку*), яка несла до бабусі пакуночок та потрапила у пастку Сірого вовка. Ця історія була дуже поширеною у Франції та Італії у середньовіччі. Шарль Перро був першим, хто її записав, додаючи авторські деталі. Казка письменника мала назву “*Le Petit Chaperon rouge*” (з франц. «*Маленька Червона шапочка*»). Він не тільки змінив сюжет історії, але й додав яскраву червону шапочку, яка весь час була на голові дівчини. Із французької “*chaperon*” – «очіпок, відлога, компаньйонка». Такий головний убір був поширений у той час серед жінок-селянок. З іншого боку, один із варіантів перекладу французького слова — «*компаньйонка*», також можливий, адже саме капелюшок був із дівчиною впродовж усієї казки.

Якщо взяти до уваги перші ілюстрації до казки Перро, то можна виявити, що дівчину зображали у накидці із відлогою. Згодом, у перекладних варіантах з'явився новий елемент одягу головної героїні — шапочка, капелюшок, ковпак (замість французького «шаперону»).

Інтерпретація народного сюжету від братів Грім не зовсім схожа на роботу Шарля Перро. У братів Грім дівчинка вдягнена вже у капелюшку.

Англійський варіант імені *Red Riding Hood* дослівно означає «червоний каптур», українською фіктонім перекладається за допомогою калькування та функціональної заміни — *Червона Шапочка* (рос. *Красная Шапочка*). Такий переклад можна вважати адекватним, адже перекладачам вдалося зберегти закладене у ім'я значення. Граматичну структура трохи зазнала змін: *Red Riding Hood* — прикметник, прикметник, іменник; *Червона Шапочка* — прикметник з іменником).

У серіалі казкова героїня має ім'я *Ruby*. Ім'я походить від назви дорогоцінного каменю — рубіна (від лат. “*ruber*” — «червоний»). Цей камінь має червоний колір (як і шапочка дівчини у казковому світі). Фахівці застосували прийом транскрипції і переклали ім'я як *Рубі* (рос. *Руби*). Крім цього, у персонажа серіалу є накидка, яка застібується за допомогою брошки, інкрустованої саме рубіном. Ми вважаємо, що і глядач оригіналу і глядач перекладу зможе простежити зв'язок імені *Рубі* із дорогоцінним камінням, тому таким переклад можна вважати адекватним.

Maleficent у казковому світі була злою відьмою, однією із Королев темряви (група злих та жорстоких чаклунок). Усе життя вона прагне помститися Білосніжці, адже вважає, що вона вбила її ненароджене дитя. Але серце жінки тане, коли жінка дізнається, що її дочка жива.

Українською ім'я звучить як *Малефісента* (рос. *Малефисента*). Ім'я перекладено шляхом транслітерації та адаптується до норм вимови та написання закріплених в мові перекладу (закінчення *-а*). У ранніх перекладах її ще називають *Дияволиця*. Ім'я походить від англ. “*maleficent*” — «шкідливий, згубний, із злими намірами». Таке ім'я має пряме відношення до сутності персонажа, адже майже усе життя *Малефісента* була справжнім Дияволом у спідниці (жадала помсти усім). Нещодавно вийшла друга

частина кінофільму “*Maleficent*”. Обидві частини фільму дубльовані українською мовою студією “*Le Doyen*”. Вони зробили нейтралізацію при перекладі і на українському ринку фільм вийшов під назвою «*Чаклунка*». Ми вважаємо, що для назви фільму такий переклад є вмотивованим, адже повністю передає рід діяльності персонажа, проте у самій стрічці жінка має таке саме ім’я, як і персонаж у телесеріалі «*Якось у казці*» — *Малефісента*, і таке перекладацьке рішення є адекватним.

Так, переклад українською мовою повністю скопіював звучання імені оригіналу (англ. *Maleficent* та укр. *Малефісента*) і його можна назвати еквівалентним, проте значення імені залишається невідомим для носіїв мови перекладу. Однак, ми вважаємо, що глядач оригіналу може простежити значення фіктоніма, в той час як глядач перекладу сприйматиме це ім’я як звичайне, необразне. Тому варіант *Дияволиця* можна вважати більш влучним для персонажа із телесеріалу «*Якось у казці*».

У телесеріалі *Cruella De Vil* — чаклунка, яка володіє силою переконання. З дитинства була залякана собаками матері — далматинами. Зла та ображена дівчина вдається до дару переконання, яким володіє, вбиває свою мати і стає злодійкою.

Ім’я *Cruella De Vil* має дуже цікаве походження. Якщо з’єднати дві частини прізвище *De* та *Vil* отримаємо англ. “*devil*” («диявол»). А ім’я *Cruella* походить від англ. прикметника “*cruel*” («жорстокий»). Російськомовні фахівці переклали її ім’я як *Стервелла Де Виль* (модуляція (*Стервелла*), калькування (*Де*), транскрипція (*Виль*), щоб підкреслити її злу, егоїстичну та ексцентричну натуру. Українською мовою ім’я перекладається як *Круелла Де Віль* за допомогою транслітерації та транскрипції (*Віль*). Так, варіант *Стервелла Де Виль* можна вважати більш адекватним ніж *Круелла Де Віль*, адже перший варіант перекладу зберіг закладене авторами значення, в той час як другий повністю передав звучання слова. Але, з одного боку, російськомовний варіант *Стервелла* (від рос. «*стерва*») має досить

сильне емоційне забарвлення і може бути неприйнятним для дитячої аудиторії. З іншого боку, телесеріал «*Якось у казці*» має вікові обмеження (14+), отже варіант *Стервела* можна вважати найкращим рішенням для цієї стрічки.

Princess Aurora — героїня традиційної європейської казки, найвідоміший варіант якої, належить Шарлю Перро — дочка короля *Стефана* (англ. *Stephen*) і *Дикої Рози* (англ. *Briar Rose*), кохана принца *Філіпа* (англ. *Prince Philip*). Незадовго до її весілля, *Малефісента* накладає на неї сонне закляття. Але *Філіп* повернув принцесу до життя. Переклад українською та російською мовами здійснений за допомогою калькування (*принцеса*) та традиційної транскрипції (*Аврора*) — укр. *принцеса Аврора*, рос. *принцесса Аврора*.

Ім'я походить від лат. “*aura*” — «досвітній вітерець». У римській міфології вона богиня ранкової зорі, що приносить денне світло богам і людям. Значення імені не має прихованого значення та не є значущим для сюжету телекартини. Таким чином, переклад можна вважати адекватним, адже ім'я не має імпліцитного змісту.

Cinderella — героїня західноєвропейської казки, що дійшла до нас у редакціях Шарля Перро, братів Грімм та інших. Це один з найпопулярніших сюжетів, який має понад тисячу втілень у фольклорі різних народів світу.

У серіалі режисери трохи змінили історію дівчини. У казковому світі вона була покоївкою у своєї мачухи. Їй дуже хотілося потрапити на бал, тому вона укладає угоду із *Румпельштильцхеном*. Там вона закохується у принца, але злий чаклун жадає забрати у них первістка, посилаючись на колишню умову. Їй вдається обдурити мага, але той забирає її коханого.

Ім'я казкового персонажа походить від французького слова “*cendrillon*”, яке було утворено від франц. “*les cendres*” («попіл, зола») та зменшувального суфіксу *-illon-*. Аналогічний процес ми спостерігаємо і в українській, і в російській мовах. В українській мові: *Попелюшка* (корінь *попел-* від *попіл*,

суфікс *-юшк-* та закінчення *-а*); у російській *Золушка* (корінь *Зол-* від рос. *зола*, суфікс *-ушк-* та закінчення *-а*).

Ім'я має вмотивований характер, адже і у казці дівчина завжди ходить брудна, спить на золі, від цього і отримала таке прізвисько.

Якщо розібрати англійський переклад імені, то *Cinderella* — це частковий переклад із німецької мови. Німецький еквівалент *Aschenbrödel* має приблизно наступне значення: «посудниця, служниця, яка займалася важкою фізичною роботою на кухні» (в англійській мові синонім — “*scullion*”). Німецький варіант має наступне походження: “*asche*” — «попіл, зола»; “*brodeln*” — «кипіти; готувати, куховарити».

Так, ми бачимо, що переклад українською здійснений за допомогою прийому калькування та граматичної адаптації (суфікс *-юшк-*, закінчення *-а*). При перекладі вдалося зберегти конотаційне значення імені, тому переклад можна назвати адекватним.

Ім'я дівчини у Сторібруці — *Ashley Boyd* — також пов'язано з казковим. Так, *Ashley* походить із давньоанглійського (англосаксонського) слова “*æsc*” (англ. “*ash*” — «попіл») та “*lēah*” (англ. “*meadow, forest clearing*”; укр. «луг, вирубка лісу»). Як вже було зазначено раніше, Попелюшка теж має зв'язок із попелом. Прізвище *Boyd* походить від гельського “*boidh*” та має значення «жовтий», «із жовтим волоссям». Переклад українською та російською мовами здійснений за допомогою транскрипції – укр. *Ешли Бойд*, рос. *Эшли Бойд*. Проте, ми вважаємо, що глядач оригіналу може частково зрозуміти значення імені (*Ashley* — від англ. “*ash*” — «попіл»), проте глядач перекладу сприйматиме цей фіктонім як звичайне власне ім'я, лише освічена людина може знати значення імені.

Усім добре відомі супутники *Білосніжки* — 7 гномів, яких створили брати Грім у однойменній казці. Ім'я кожного із гномів відображає головну рису

характеру, притаманну саме цьому чоловічку. І у реальному, і у казковому світі гноми друзі із Білосніжкою та Прекрасним Принцом.

Гном *Dreamy* (від англ. “*to dream*” — «мріяти») отримав ім'я за часи, коли закохався у фею *Нову* (англ. *Nova*), але їх стосунки довелося розірвати, щоб зберегти крила жінки. Гном продовжує кохати жінку і це стає причиною його змін: він стає сварливим та дратівливим, весь час чимось незадоволений, буркотить і вважає, що у жінках таїться зло. Із тих пір його починають називати *Grumpy* (від англ. “*grumpy*” — «сварливий, дратівливий»). У казці братів Грім, він був єдиним гномом, хто був проти *Білосніжки* і вважав, що жінки завжди приносять із собою нещастя, сум та біль.

Українською імена гнома звучать як *Мрійник* та *Буркотун*, російською — *Мечтатель* и *Ворчун*. Перекладачі вдалися до калькування та зробили певні граматичні трансформації: *Dreamy* (прикметник), *Grumpy* (прикметник) і, відповідно, *Мрійник* (іменник), *Буркотун* (іменник). Такий переклад можна вважати адекватним, адже і глядач оригіналу, і глядач перекладу має однакове уявлення про значення фікtonіма.

Ім'я *Sneezy* вказує на головну особливість гнома, адже він весь час чихає. Ім'я походить від англійського дієслова “*to sneeze*” — «чихати». Перекладачі використали прийом калькування та здійснили певні граматичні трансформації: англ. *Sneezy* (прикметник, дослівно: «той, хто чихає»), укр. *Чихун* (іменник), рос. *Чихун*. Ми вважаємо цей переклад адекватним, адже і глядач оригіналу, і глядач перекладу має однакове уявлення про значення фікtonіма.

Ім'я *Doc* походить від англ. “*doc*”, “*doctor*” — «лікар». У серіалі цей гном — професійний лікар, і у казковому, і у реальному світі. Але до 19 століття англійське слово “*doctor*” використовували по відношенню до філософів, а не до лікарів. Філософи, як відомо, були дуже розумними та навченими людьми, саме тому, можна використати еквівалент «розумна людина» до слова “*doctor*” [OED].

Переклади українською та російською мовами здійснені за допомогою модуляції (смісловий розвиток), згідно з припущенням, наведеним раніше. Так, український варіант ім'я — *Розумник*, російський — *Умник*. Ми вважаємо ці переклади адекватними, адже при перекладі вдалося зберегти конотаційне значення фіктоніма, в результаті і глядач оригіналу, і глядач перекладу має однакове уявлення про значення оніма. Ми також хочемо запропонувати свій переклад імені *Dos*: *Знавець*, *Мудрець*. Адже наведені раніше факти дозволяють використати такі еквіваленти.

Ім'я *Sleepy* походить від англ. “*sleep*” — «спати; сон». Цей гном весь час засинає, навіть в громадських місцях, і навіть під час роботи. У *Сторібруці* він працює охоронцем, який весь час спить на робочому місці.

Українською ім'я гнома звучить як *Соня* чи *Засоня*, російською — *Соня*. Перекладачі використали калькування та здійснили певні граматичні трансформації (*Sleepy* («сонливий, заспаний») — прикметник; *Соня*, *Засоня* — іменник). Ми вважаємо цей переклад адекватним, адже при перекладі вдалося зберегти конотаційне значення фіктоніма, в результаті і глядач оригіналу і глядач перекладу має однакове уявлення про значення оніма.

Оригінальне ім'я гнома — *Bashful* — походить від англ. “*bashful*” — «боязкий, несміливий, скромний, соромливий». Якщо заглибитися у походження цього слова, то можна виявити, що це ім'я має цікаве коріння. Якщо ми відкинемо суфікс *-ful*, то отримаємо слово “*bash*”, яке має наступне значення [MW]:

а) “*to strike violently: hit; to injure or damage by striking: smash*”;

б) “*to attack physically or verbally*”.

Так, якщо ми додамо до “*bash*” префікс *a-* та закінчення, притаманне прикметникам, *-ed*, то конотація слова зміниться і буде дуже близька до прикметника “*bashful*”: “*made to feel uncomfortable, disconcerted, or*

embarrassed by something that has happened or been done or said” [MW]. Саме таке значення є близьким до того, яке малося на увазі і авторами казки, і продюсерами телесеріалу. Адже і у казці, і у сучасній телекартині цей гном дуже тихий, спокійний, часом несміливий та сором’язливий.

Українською ім’я гнома звучить як *Соромливий*, російською — *Скромник*. Перекладачі здійснили переклад за допомогою прийому калькування. Українським перекладачам вдалося зберегти граматичну структуру фіктоніма (*Bashful* — прикметник; *Соромливий* — прикметник), але російськомовний варіант (*Скромник*) — іменник. Так, переклад можна назвати адекватним, адже вдалося відтворити конотативне значення, а український варіант оніма зберіг навіть граматичну структуру.

Ім’я гнома *Happy* походить від англійського прикметника “*happy*”, який має наступні еквіваленти в українській мові: «щасливий, веселий, задоволений». Кембриджський тлумачний словник дає наступне пояснення до слова: “*feeling, showing or causing pleasure or satisfaction*” [CD]. Цей гном справжній веселун. Він завжди веселий, багато шуткує та посмішка ніби приклеєна до його обличчя.

Українською мовою ім’я переклали як *Веселун*, російською — *Весельчак*. Перекладачі використали прийом модуляції (смісловий розвиток) та адаптували граматичну форму імені, прийнятну для української мови (*Happy* — прикметник, *Веселун* — іменник, *Весельчак* — іменник). Проте, конотаційне значення слова зазнало змін. Публічний електронний словник української мови пояснює слово «*веселун*» так: «весела, життєрадісна людина; той, хто любить веселитися, жартувати» [ПЕСУМ]. Але прикметник “*happy*” характеризує задоволену людину, а не ту, яка весь час жартує. Отже, перекладачі знайшли еквівалент до слова, проте його значення трохи відрізняється від значення фіктоніма мови оригіналу, тому такий переклад не можна назвати адекватним. Ми пропонуємо такий варіант перекладу імені *Happy* — *Щасливчик*. На нашу думку, *Щасливчик* більш близький за значенням до слова «*happy*».

Ще один гном — *Dopey*. Якщо ми спробуємо знайти еквівалент імені *Dopey* в українській мові, то натрапимо на певну невідповідність. Англо-українські словники дають такий переклад слову “*dopey*”: «млявий, напівсонний, одурманений». В той час як тлумачний словник англійської мови дає наступне визначення прикметнику “*dopey*”:

а) “*wanting to sleep, because or as if you have taken a drug*”;

б) “*silly or stupid*”.

Тобто, значення англійського слова близьке до значення «одурманений, дурний». Проте, перші два варіанти перекладу неприйнятний для казкового героя. Останній варіант можливий, проте, якщо ми заглибимось у сюжет та образ гнома, то виявимо, що у серіалі цей гном німий, він зовсім не розмовляє. Фахівці використали прийом модуляції. Українською ім’я звучить як *Простак*. Російською мовою є два варіанти перекладу імені *Dopey*: *Простачок* (прийоми модуляції та адаптації (зменшувально-пестливий суфікси *-ач-*, *-ок-*) та *Допи* (транскрипція).

Можливо, гном отримав своє ім’я через те, що інші вважали його дурнуватим та простодушним, адже він весь час потрапляв у кумедні ситуації, та й факт, що він не розмовляє також створює відчуття необдарованої людини. Ми вважаємо, що варіанти *Дурник* та *Мовчун* теж можливі, адже такі еквіваленти більш відповідають образу гнома у серіалі. Російськомовний варіант *Допи* ми вважаємо недоречним, адже усі інші шість гномів мають образні імена, які говорять про характер їх носія, а у разі перекладу за допомогою транскрипції, глядач перекладу не зрозуміє значення оніма.

Беручи до уваги усю вищеперераховану інформацію, можемо зробити висновки, що найпродуктивнішими способами перекладу фіктонімів є калькування (10/28), поєднання транскрипції і транслітерації (6/28) та транскрипція (5/28). Порівнюючи із результатами попереднього підрозділу, де 85% ергонімів було перекладено за допомогою калькування і лише 10% —

шляхом поєднання транскрипції та транслітерації, можемо спостерігати, що у випадку із фіктонімами поєднання транскрипції та транслітерації було використано значно більше — у 21% випадків, а калькування, у свою чергу, — у 35%. Транскрипції та транслітерації часто застосовуються при перекладі фіктонімів. Це пов'язано із тим, що багато фіктонімів — це антропоніми, які, як було зазначено у першому розділі, опиняються у художньому тексті. Незважаючи на це, власні назви, які у початковому середовищі належать до категорії антропонімів та не мають імпліцитного значення, перекладаються саме за допомогою транскрипції чи транслітерації, або поєднанням цих двох способів. Але маємо зауважити, що перекладач бере на себе відповідальність за переклад і перед тим, як визначитися із способом перекладу, він має проаналізувати фіктонім (з'ясувати наявність прихованого змісту, простежити етимологію оніма, його граматичну та морфологічну будову), зробити декілька варіантів перекладу та обрати найбільш адекватний та еквівалентний.

2.3 Параметри перекладу хрематонімів

Беручи до уваги усю вищеперераховану інформацію, у цьому підрозділі ми проаналізуємо переклад хрематонімів (власних назв матеріальних предметів) із двох телесеріалів («*Гра престолів*» та «*Якось у казці*»), зроблений російською компанією “*LostFilm*” та на замовлення українського телеканалу ТЕТ.

Як було сказано у попередніх підрозділах, у серіалі «*Гра престолів*» бувають інтриги та війни, саме тому вагоме значення для героїв має зброя. У цьому підрозділі ми проаналізуємо назви зброї та їх переклад, виявимо

адекватність та еквівалентність перекладу, зробленого фахівцями та запропонуємо власні варіанти.

Blackfyre — фамільний меч родини Таргарієнів (англ. *Targaryen*), виконаний із валерійської сталі (англ. *Valyrian steel*). Його першим власником був *Ейгон Завойовник* (англ. *Aegon the Conqueror*). Українські та російські фахівці використали прийом калькування, тому переклад повністю копіює значення оригіналу – укр. *Чорне полум'я*, рос. *Черное пламя*. Із валерійської сталі роблять зброю неперевершеної гостроти і міцності. Ця сталь має темно-сірий, майже чорний колір. Ще одна особливість зброї, зробленої із валерійської сталі — вона не горить у вогні. Ми вважаємо, що свою назву цей меч отримав саме через це. Таким чином, завдяки калькуванню, переклад, зроблений фахівцями, можна вважати адекватним та еквівалентним.

Dark sister — ще один фамільний меч родини Таргарієнів, виконаний із валерійської сталі. Цей меч було зроблено для сестри-дружини Ейгона Завойовника (звідси, на нашу думку, слово “*sister*” (укр. «сестра») у назві) — *Вісенії* (англ. *Visenya*). Цей меч, так само як і Чорне полум'я, зроблено із валерійської сталі, саме тому у його назві є слово “*dark*”, що характеризує колір металу, з якого вироблена зброя. Перекладачі використали прийом калькування, як результат – укр. *Темна сестра*, рос. *Темная сестра*.

Dawn — це родовий меч будинка *Дейнів* (англ. *House Dayne*). Проте на відміну від інших родинних мечів, цей передається не спадкоємцю будинку, а члену сім'ї, який гідний його. Разом із зброєю новий власник отримує титул “*Sword of the Morning*” (укр. *Меч зорі*, рос. *Меч зари*). Український варіант назви — *Світанок*, російський — *Рассвет*. Фахівці зробили переклад за допомогою прийому калькування. І глядач серіалу, і читач книги, за мотивами якої було знято стрічку, мало що знають про назву цього меча. Відомо тільки те, що *Світанок* зробили із зірки, яка впала на землю. Скоріш за все, саме тому власнику меча надають титул *Меч зорі*. Таким чином, ми

можемо вважати адекватними і еквівалентними переклад хрематоніма, зроблений фахівцями.

Heartsbane — фамільний меч будинку *Тарлі* (англ. *House Tarly*). Як і більшість родинних мечей, цей виконано із валерійської сталі. Цей хрематонім перекладено за допомогою калькування та модуляції. Український варіант — *Згубник сердець*, російський — *Губитель сердец*. Для того, щоб проаналізувати способи перекладу, пропонуємо буквально перекласти англійський онім. Слово “*hearts*” — «серця» (іменник, множина), “*bane*” — «яд, отрута» (іменник). Таким чином, ми можемо побачити, що слово “*hearts*”, як складову оніма, переклали шляхом калькування (укр. «*сердець*», рос. «*сердец*»), а його другу частину — слово “*bane*” — за допомогою модуляції (укр. *Згубник*, рос. *Губитель*). Також при перекладі хрематонім зазнав граматичних трансформацій: *Heartsbane* (один іменник), *Згубник сердець* та *Губитель сердец* (два іменники), ще фахівці зробили адаптацію слова згідно з нормами вимови мов перекладу (укр. *сердець*, рос. *сердец*). Щодо значення хрематоніма, ні у серіалі, ні у книзі, немає жодної інформації щодо цього. Проте, ми можемо зробити припущення, що назва має пряме значення, адже *Згубник сердець* — це меч, який використовують представники будинку *Тарлі* на полі бою. Таким чином, варіанти перекладу, зроблені і російськими, і українськими фахівцями, можна вважати адекватними та еквівалентними.

Longclaw — меч *Джона Сноу* (англ. *Jon Snow*) із валерійської сталі. Перекладачі використали прийом калькування для цього оніма, як результат: український варіант — *Довгий кіготь*, російський — *Длинный коготь*. Особливістю меча є його розмір. *Довгий кіготь* довший за довгий меч, але коротший за дворучний. Тому власник *Довгого кігтя* може тримати однією рукою щит, а іншою — меч. Таким чином, можна зробити припущення, що слово “*long*” у складі назви вказую на розмір меча. Отже, переклад,

зроблений фахівцями, зберіг сенсове навантаження, закладене автором та є адекватним у мовах перекладу.

Widow's Wail — меч з валерійської сталі, один із двох мечів, який викували із переплавленого родинного меча *Старків* (англ. *Stark*) - *Льоду* (англ. *Ice*). Другий меч, який було зроблено із *Льоду* — *Вірний клятві* (англ. *Oathkeeper*). *Widow's Wail*, як і *Ice*, переклали за допомогою калькування – укр. *Вдовиний плач*, рос. *Вдовий плач*. При перекладі вдалося зберегти не лише сенсове навантаження, закладене у назву, але граматична структура зазнала змін: *Widow's Wail* (іменник з іменником), *Вдовиний плач* (прикметник з іменником). Також перекладачі зберегли присвійну конструкцію (англ. *Possessive Case*): англ. *Widow's* — укр. *Вдовиний*. Цей меч — весільний подарунок *Джоффри Баратеону* (англ. *Joffrey Baratheon*) від *Тайвіна Ланністера* (англ. *Tywin Lannister*). Назву меча обирав Джоффри. На думку короля, ця назва мала б нагадувати про смерть *Неда Старка* (англ. *Ned Stark*). Джоффри намагався таким чином познущатися над своєю дружиною *Сансою* (англ. *Sansa*), яка була дочкою Неда Старка, та її покійною матір'ю. Таким чином, переклад, зроблений спеціалістами, можна вважати адекватним та еквівалентним, адже назва меча має пряме значення.

Хочемо також звернути увагу на переклад хремотоніма *Oathkeeper*. Назва складається із двох компонентів: іменника “*oath*” (укр. «клятва, присяга») та іменника “*keeper*” (укр. «вартівник, хранитель»). Перекладачі використали комбінацію двох способів перекладу — калькування та модуляції. Назва меча українською - *Вірний клятві*, російською — *Верный клятве*. Як бачимо, іменник “*keeper*” замінили на прикметник «вірний», проте таке рішення є вірним. Назву мечу дала *Кетлін Старк* (англ. *Catelyn Stark*), коли подарувала його *Брієнні* (англ. *Brienne*), як знак того, що вони обидві пов'язані присягами (Брієнна присягнулася захищати дочок Кетлін, а Кетлін пообіцяла захищати *Ейріса II Таргарієна* (англ. *Aerys II Targaryen*)).

Таким чином, переклад, зроблений у книзі та серіалі, можна вважати адекватним та еквівалентним.

Далі у цьому підрозділі ми проаналізували найбільш частотні хрематоніми із телесеріалу «*Якось у казці*». Як було зазначено на початку другого розділу, особливість цього серіалу — поєднання чарівного та реального. Для нашого дослідження ми обрали хрематоніми із відтінком чарівності, проаналізували їх переклад і виявили продуктивні способи перекладу хрематонімів із художніх текстів.

Magic Wardrobe — портал між реальним та магічним світами у вигляді шафи. Український варіант оніма — *Чарівна шафа*, російський — *Волшебный шкаф*. Перекладачі використали прийом калькування (*чарівна*) та генералізації (*шафа*). Звернемося до тлумачного словника для того, щоб зрозуміти значення слова “*wardrobe*” мовою оригіналу (англійська): “*a tall freestanding cabinet with a rod for hanging clothes*” [MWD]. Тобто український відповідник цього слова – платтяна шафа, гардеробна шафа. Перекладачі використали загальне слово, яке використовується для місць, де зберігаються речі, – шафа. Ми вважаємо таке рішення вірним, адже таким чином зберігається кількість слів у хрематонімі (“*wardrobe*” — одне слово; «шафа» – одне слово; «платтяна шафа», «гардеробна шафа» – по два слова у кожному) і зменшується час на вимову, що є дуже важливим при роботі із відео матеріалом. Також слід зауважити, що при перекладі були зроблені граматичні адаптації, згідно із нормами мов перекладу: *Чарівна шафа* (жіночій рід, відповідно прикметник має закінчення *-a*),

Fairy Dust — магічний пил, основою якого є алмази, видобуті гномами. Цей пил належить добрим феям, проте у серіалі також є *Dark fairy dust*, який є головним елементом для темного прокляття. При перекладі хрематоніма *Fairy Dust* фахівці використали прийом калькування: укр. *Чарівний пилок*, рос. *Волшебная пыльца*. Слід також зазначити, що в

українському варіанті використана зменшувально-пестлива форма (*пилоч*). Мотивацію перекладачів важко зрозуміти. Ми вважаємо, що варіант *Чарівний пил* є більш адекватним та еквівалентним.

Щодо *Dark fairy dust*, перекладачі також застосували калькування, як результат, український варіант назви — *Темний пил*, російський — *Тёмная пыльца*. Як бачимо, в обох випадках перекладачі вдалися ще й до опущення (*fairy*). Ми вважаємо це рішення виправданим, адже російський та український еквіваленти слову “*dark*” мають більше букв (укр. *Темний*, рос. *Тёмная*), отже потребують більше часу на вимову, а це може вимагати більше часу при озвученні серіалу мовами перекладу. Також маємо зауважити, що для обох хрематонів (*Fairy Dust* і *Dark fairy dust*) застосували граматичну адаптацію (провідміняли прикметники, відповідно до граматичних норм мов — укр. *темний* (чол. рід), рос. *тёмная* (жін. рід), адже український іменник «*пил*» — чоловічого роду, а російський «*пыль*» — жіночого). Таким чином, можна зробити висновок, що переклади, зроблені спеціалістами, є адекватними та еквівалентними.

Dark One Dagger — магічний кинджал, при виготовленні якого було використано частину *Екскалібур* (англ. *Excalibur*). Разом із кинджалом, його володар отримує секретні знання, потужну магічну силу та титул Темного. Ім'я власника викарбовується на кинджалі. Перекладачі використали різні перекладацькі прийоми. Російською хрематонім переклали так: *кинжал Тёмного мага*, українською - *кинджал Темного*. Як можна побачити, українські перекладачі використали прийом опущення (*One*), в той же час російські фахівці вдалися до конкретизації (англ. *One*, рос. *маг*). Проте, і українські, і російські фахівці використали калькування: укр. *кинджал Темного*, рос. *кинжал Тёмного*. Ми вважаємо, що обидва варіанти є адекватними та еквівалентними. Однак, на нашу думку, український варіант є більш прийнятним для перекладу телесеріалу, адже, як зазначалося раніше, *Темний* – це титул людини, яка володіє кинджалом. А згідно із правилами

магічного світу, *Темний* – це злий чарівник. Таким чином, конкретизація, зроблена російськими фахівцями, не несе ніякого додаткового сенсу, крім того, довга вимова назви може викликати затримки у часі, при озвученні телесеріалу.

Dreamcatcher — чарівна річ за допомогою якої можна переглянути та видалити власні і чужі спогади, мрії, сни. Перекладачі використали прийом калькування, як результат: український варіант хремотоніма — *Вловлювач снів*, російський — *Ловец снов*. Слід звернути увагу, що через особливості граматичних норм мов, варіанти перекладу складаються із двох слів (іменник з іменником), в той час як назва на мові оригіналу — це одне слово (яке було створено за допомогою поєднання двох слів: “*dream*” + “*catcher*”). Ми вважаємо, що переклад, зроблений фахівцями є адекватним та еквівалентним, адже повністю передає значення, закладене в онім.

Wands — атрибут фей та магів; паличка, за допомогою якої заклинання починає свою дію. Фахівці перекладають цю назву за допомогою прийому калькування. Український варіант — *Чарівні палички*, російський — *Волшебные палочки*. Через різні граматичні структури мов, перекладені варіанти хремотоніма складаються із двох слів (прикметник з іменником), проте дослівно передають сенс, закладений у слові. При озвучуванні серіалу, це може призвести до відставання звуку від зображення, адже назва мовами перекладу вдвічі довша за назву мовою оригіналу. Ми вважаємо, що такий переклад є найбільш влучним, хоч і займає більше часу при вимові. Задля того, щоб уникнути проблем при озвучуванні, ми пропонуємо використати прийом опущення (якщо це можливо) при перекладі реплік. Таким чином з’явиться додатковий час для вимови хремотоніма.

Cyrus' Talisman — магічне намисто, яке починає світитися, коли *Сайрус* (англ. *Cyrus*) та *Аліса* (англ. *Alice*) знаходяться поряд один із одним. Українською назва звучить так: *талісман Сайруса*, російською - *талісман*

Сайруса. Переклад зроблено за допомогою калькування (*талісман*) та поєднання транскрипції та транслітерації (*Сайрус*). Також перекладачі зробили граматичну адаптацію (провідміняли ім'я (родовий відмінок), додали закінчення *-а*). Ми вважаємо переклад, зроблений фахівцями адекватним та еквівалентним. Хочемо також запропонувати власний варіант перекладу: *кулон від Сайруса* (конкретизація: англ. “*talisman*”, укр. «кулон»).

У ході аналізу перекладу хрематонімів із сучасних серіалів, зробленого компанією “*LostFilm*” та на замовлення телеканалу ТЕТ, ми виявили, що найпродуктивнішим способом перекладу цієї категорії онімів є калькування (12/14). Це пов'язано із тим, що власні назви у художніх текстах є змістовними та перекладачі, які нехтують їх значенням, ризикують втратити сенсове навантаження, закладене автором в онім.

ВИСНОВКИ

У нашій науковій розвідці ми проаналізували поняття та класифікації онімів, а також способи перекладу англійських онімів різних категорій українською та російською мовами.

Таким чином ми виявили, що під власними назвами розуміють слова, що називають дійсний чи вигаданий об'єкт, особу чи місцевість єдину в своєму роді. Існує багато класифікацій онімів. За основу у нашій роботі ми обрали класифікацію, розроблену Міжнародною радою ономастичних наук, оскільки вона є повною, зручною та загальноприйнятою. Рада ономастичних наук розрізняє наступні категорії онімів: антропоніми, астроніми, фіктоніми, хрематоніми, ендоніми, ергоніми, етноніми, екзоніми, годоніми, гідроніми, пестливі імена, матронім, ойконіми, ороніми, патроніми, текноніми, топоніми, зооніми.

Ми зосередили увагу на антропонімах (іменах людей), ергонімах (власних назв організацій, закладів, установ), фіктонімах (іменах персонажів художніх творів) та хрематонімах (власних назвах об'єктів матеріальної культури). У роботі ми розглянули основні складнощі перекладу цих груп онімів та виявили, що проблема відтворення та засвоєння іншомовних онімів існує в усіх мовах світу, оскільки у початковому мовному середовищі вони мають складну смислову структуру, часто імпліцитне значення, унікальні особливості форми та етимології, чисельні зв'язки з іншими одиницями та категоріями мови. При передачі імені чи назви іншою мовою більшість таких властивостей втрачається. Незнання чи ігнорування таких властивостей тільки ускладнює ідентифікацію особи, чи предмету, яким належить та чи інша власна назва. Труднощі при передачі онімів іншими мовами пов'язані із недостатньою науковою розробленістю цього питання.

Згідно із традицією, основними способами передачі англійських онімів українською та російською мовами вважають:

- 1) транслітерацію;
- 2) транскрипцію;
- 3) транспозицію;
- 4) калькування.

Але на практиці ці способи часто поєднуються. При передачі англійських онімів мовою перекладу, фонетичні та фонологічні особливості англійської мови переплітаються з особливостями цієї мови, перетворюючись у закономірності чи тенденції.

Ми проаналізували особливості перекладу онімів різних категорій на матеріалі сучасних англійських телесеріалів (*“Once Upon a Time”* та *“Game of Thrones”*). Виявили, що найпродуктивнішими та найпоширенішими способами перекладу онімів у медійній сфері є калькування (65%), поєднання транскрипції і транслітерації (11%), модуляція (7%). У чистому вигляді транскрипція і транслітерація використовуються рідко (10% та 7% відповідно). Також для адекватного перекладу онімів використовується прийом граматичної адаптації (15%). Визначили, що переклад онімів, а саме ергонімів, фіктонімів та хрематонімів, у медійному матеріалі не завжди адекватний. Це пов'язано із тим, що перекладачі намагаються зберегти звуковий образ імені та нехтують його конотаційним значенням. Так, наприклад, прийом транскрипції та транслітерації та поєднання цих способів є доречним, коли онім — звичайне ім'я (антропонім), яке не має імпліцитного значення. У випадку, коли онім — змістовна назва, яка має прихований сенс, важливий для розуміння сюжету, перекладачу слід використовувати прийом калькування, задля збереження задуму автора. Серед проаналізованого матеріалу є і дуже влучні переклади, зроблені фахівцями. Ми вважаємо, що при переклад онімів у телесеріалах потребує значної уваги, адже фахівцю треба не тільки знайти адекватний та

еквівалентний відповідник, але й зважати на час, впродовж якого вимовляється власна назва (адже при озвучуванні мовою перекладу, текст не повинен ані випереджати, ані відставати від зображення на екрані). Оними у художніх текстах — це, перш за все, образні імена, тому задля адекватного та еквівалентного перекладу, спеціаліст повинен простежити етимологію оніма, порівняти граматичну, фонетичну та морфологічну складові власної назви, для того, щоб правильно підібрати відповідник у мові перекладу. Питання припустимості-неприпустимості вживання прийомів одомашнення фіктонімів при перекладі лишається відкритим і дискурсивним. Перспективою дослідження є вивчення фонетичного відтворення англомовних онімів різних категорій, а саме: астронімів, ендонімів, етнонімів, екзонімів, годонімів, гідронімів, пестливих імен, матронімів, ойконімів, оронімів, патронімів, текнонімів, топонімів, зоонімів (за класифікацією Міжнародної ради ономастичних наук) та ідеонімів, теонімів, фітонімів, хрононімів (за класифікаціями О. Суперанської та М. Кочергана), відповідність перекладених власних назв граматичним нормам сучасної української та російської мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белецкий А. А. Лексикология и теория языкознания: (ономастика) : учеб. пособие. Киев : Изд-во Киевского Ун-та, 1972. 208 с.
2. Бернштейн И. М. Английские имена в русских переводах: альманах переводчика / сост. Н. М. Демурова, Л. И. Володарская; отв. ред. М. Л. Гаспаров. Москва : РГГУ, 2001. 325 с.
3. Бондалетов В. Д. Русская ономастика : учеб. пособие. Москва : Просвещение, 1983. 224 с.
4. Булаховский Л. А. Введение в языкознание : учеб. пособие. Москва : Учпедгиз, 1984. 174 с.
5. Васильева Н. В. О координировании ономастической терминологии. *Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского*. Нижний Новгород, 2014. № 2-1. С. 373–377
6. Введенская Л. А., Колесников Н. П. От названий к именам. Ростов-на-Дону : Феникс, 1985. 544 с.
7. Венгеренівська М. А. Казкові імена і назви та їх переклад: слов'яно-неслов'янський контекст. *Слов'янський світ*. Київ, 2008. №6. С. 203–220.
8. Вербовецька О. С. Українські неофіційні родичівські іменування (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). *Science and Education a New Dimension. Philolgy*, № II (7), 2014. С. 43–46.
9. Виноградов В. С. Введение в переводоведение : учеб. пособие. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
10. Влахов С. И., Флорин С.П. Непереводимое в переводе : учеб. пособие. Москва : Р. Валент, 2009. 448 с.

11. Галковский А. К вопросу о диапазоне хремотонимии (пер. с польск. Ю. А. Кривошаповой). *Этнолингвистика. Ономастика. Этимология* : материалы III междунар. науч. конф., г. Екатеринбург, 7–11 сент. 2015 г. Екатеринбург, 2015. С. 76–77.
12. Гарвалик М. К вопросу о современной ономастической терминологии. *Вопросы ономастики*. Екатеринбург, 2007. № 4. С. 5–13.
13. Гумбольдт В. Ф. Избранные труды по языкознанию. Москва : Прогресс, 1984. 400 с.
14. Зубко А. Українська ономастика: здобутки та проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики* : зб. наук. пр. Київ, 2007. Вип. 15. С. 262–281.
15. Карасик В. И. Язык социального статуса : монография. Москва : Ин-т языкознания РАН, 1992. 330 с.
16. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учебник. Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.
17. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
18. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник 2-ге вид. Київ : Академія, 2005. 368 с.
19. Кравченко А. А., Лукинова М. Ю. Особенности перевода имен собственных в произведениях жанра фэнтези. *Культура народов Причерноморья*. 2014. № 271. С. 173–177.
20. Курбанова М. Г. Эргонимы современного русского языка : семантика и прагматика : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Волгоград, 2015. 25 с.
21. Мадиева Г. Б., Супрун В. И. Антропонимы как средство выражения национальной культуры. *Известия Волгоградского государственного педагогического университета. Серия «Филологические науки»*. 2010, №6 (50). С. 96–102.

22. Матвеев А. К. Ономастика и ономатология: терминологический этюд. *Вопросы ономастики*. 2005. № 2. С. 5–10.
23. Морозова М. Антропонимия русских народных сказок. *Фольклор. Поэтическая система* : сб. ст. Москва, 1977. С. 231–242.
24. Никонов В. А. Введение в топонимику : уч. пособие. Москва : Наука, 1965. 180 с.
25. Німчук В. В. Українська ономастична термінологія: (проект). *Повідомлення Української ономастичної комісії*. Київ, 1966. Вип. 1. С. 24–43.
26. Пропп В. Я. Морфология сказки. Москва : Лабиринт, 2001. 144 с.
27. Реформатский А. А. Введение в языкознание : уч. для вузов. Москва : Аспект, 2003. 536 с.
28. Реформатский А.А. Введение в языкознание : уч. для вузов. Москва : Государственное учебно-педагогическое издательство Министерства просвещения РСФСР, 1960. 432 с.
29. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного : монография. Москва : ЛКИ, 2009. 370 с.
30. Супрун В. И. Размышления над ономастической терминологией. *Известия Волгоградского государственного педагогического университета*. 2011. № 8. С. 133–138.
31. Супрун В. И. Украинская штудия по проблемам теории ономастики. *Известия Волгоградского государственного социальнопедагогического университета. Серия «Филологические науки»*. 2013. №9 (84). С. 134–137.
32. Теория и методика ономастических исследований : монография / А. В. Суперанская и др. Москва, 2007. 163 с.
33. Торчинський М. М. Структура онімного простору української мови : монографія. Хмельницький : Авіст, 2008. 550 с.
34. Торчинський М. М. Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 502 с.

35. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) : уч. пособие. Москва : Высшая школа, 1983. 303 с.
36. Хамаева Е. А. О современном состоянии ономастической терминологии в китайской и русской лингвистиках. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*. 2009. № 4. С. 148–152
37. Catford J. A Linguistic Theory of Translation. London : Oxford University Press, 1965. 93 p.
38. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language : 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 1997. 480 p.
39. Dorion H., Poirier J. Lexique des termes utiles á l'étude des noms de lieux. Québec : Les Presses de l'Université Laval, 1975. 162 p.
40. Fernandes L. Translation of names in children s fantasy literature: Bringing young reader into play. *New Voices in Translation Studies*. 2006. №2. P. 44-57.
41. Gardiner A. The theory of proper names. London : Oxford University Press, 1954. 76 p.
42. Gardiner A. H. The Theory of speech and language. Oxford : Clarendon Press, 1932. 342 p.
43. Hewson J. Article and noun in English. Paris : Mouton, 1972. 137 p. URL: http://commonweb.unifr.ch/artsdean/pub/gestens/f/as/files/4610/9778_083247.pdf (дата звернення: 15.11.2019).
44. ICOS — The International Council of Onomastic Sciences. URL: <http://www.icosweb.net/index.php/terminology.html> (дата звернення: 10.10.2019).
45. Marmaridou A. S. What's so Proper about Names? A Study in Categorisation and Cognitive Semantics : *monograph*, series 15. Athens : Parousia, 1991. 512 p.
46. MNSGN — Manual for the National Standardization of Geographical Names : United Nations Group of Experts on Geographical Names. New York : United Nations, 2006. 180 p.

47. Newmark P. A Textbook of Translation. London : Prentice Hall, 1988. 293 p.
48. Nida E. A., Taber Ch. The Theory and Practice of Translation. Leiden : E.J. Brill, 1969. 220 (VIII) p.
49. Nord C. (2003) Proper Names in Translations for Children: Alice in Wonderland as a Case in Point. *Meta*. XLVIII (1-2). P. 182–196.
50. Sørensen H. S. The meaning of proper names with a definers formula for proper names in modern English. Copenhagen, 1963. 243 p.
51. Sørensen H. S. Word-classes in modern English with special reference to proper names with an introductory theory of grammar, meaning and reference. Copenhagen : G.E.C. Gad Publisher, 1958. 280 p.
52. Tymoczko M. Translation in a Postcolonial Context. Manchester, UK : St Jerome, 1999. 336 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

53. ОСТСО — Основная система и терминология славянской ономастики (Основен систем й терминологија на словенската ономастика). Скопье, 1983. 414 с.
54. ПЕСУМ — Публічний електронний словник української мови. URL: <http://ukrlit.org/slovnuk> (дата звернення: 15.10.2019).
55. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва : Наука, 1978. 198 с.
56. ССІС — Скопненко О. І., Цимбалюк Т. В. Сучасний словник іншомовних слів / уклали : О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 789 с.
57. CD — Cambridge Dictionary. URL: <http://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 28.11.2019).
58. MW — Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 28.11.2019).

59. OED — Oxford English Dictionary. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/> (дата звернення: 28.11.2019).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

60. Гра Престолів. URL: <https://uaserials.pro/274-gra-prestoliv.html> (дата звернення: 18.11.2019).

61. Игра Престолов. URL: https://www.lostfilm.tv/series/Game_of_Thrones/seasons (дата звернення: 15.11.2019).

62. Однажды в сказке. URL: http://timehd.org/news/odnazhdy_v_skazke_5_sezon/2018-12-01-1396 (дата звернення: 11.10.2019).

63. Песня Льда и Пламени. Книга 1. Игра Престолов. URL: <https://www.yakaboo.ua/a-game-of-thrones-1281493.html> (дата звернення: 15.11.2019).

64. Якось у казці. URL: <https://uaserials.pro/208-yakos-u-kazci-sezon-1.html> (дата звернення: 11.10.2019).

65. A Song of Ice and Fire. Book 1. A Game of Thrones. URL: <https://www.yakaboo.ua/the-song-of-ice-and-fire-book-1-a-game-of-thrones-1052954.html> (дата звернення: 15.11.2019).

66. Game of Thrones. URL: <https://engvideo.pro/en/serials/game-of-thrones/> (дата звернення: 06.11.2019).

67. Once Upon a Time. URL: <https://engvideo.pro/en/serials/once-upon-a-time/> (дата звернення: 11.10.2019).

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topical problem as the translation of proper names, especially anthroponyms, ergonyms, charactonyms and chrematonyms.

The object of the work can be defined as the translation of onyms (anthroponyms, ergonyms, charactonyms and chrematonyms) from modern American TV series.

The main aim of the paper work consists in identification of the main characteristics of onyms' translation and in analysis of the methods of onyms' translation from English to Ukrainian and Russian, determination of the most productive ways of onyms' translation in the media genre.

In the paper, we focused on translation of ergonyms, charactonyms and chrematonyms and found out that the problem of reproduction and assimilation of foreign-language onyms arises because in the initial linguistic environment proper names have complex semantic structures as well as unique features of form and etymology. When we translate a proper name from one language to another a lot of these features might be lost. Traditional rules for onyms' translation are not relevant when we have to deal with onyms from TV series. Onyms in literary texts are figurative names therefore for adequate and equivalent translation a translator (or an interpreter) should trace onyms' etymology; compare the grammatical, phonetic and morphological components of both languages, in order to create the most appropriate translation.

The scientific novelty of the presented research lies in the attempt to investigate the peculiarities of translation of different onyms from modern American TV series from English to Ukrainian and Russian.

Keywords: *onyms, onomastics, proper names, anthroponyms, ergonyms, charactonyms, chrematonyms, translation.*

ДОДАТОК А

**ОНІМИ ІЗ СЕРІАЛУ «ГРА ПРЕСТОЛІВ» (ПЕРЕКЛАД РОСІЙСЬКОЮ
МОВОЮ КОМПАНІЇ “LOSTFILM”)**

Гідроніми		
Гідронім мовою оригіналу (англ. мова):	Гідронім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Bay of Dragons</i>	<i>Залив драконов</i>	калькування
<i>Blackwater Bay</i>	<i>Черноводная</i>	калькування, граматична адаптація (-ая) + опущення (Bay)
<i>Gods Eye</i>	<i>Божье око</i>	калькування + архаїзація (око) + граматична заміна (число: <i>Gods</i> (множина), <i>око</i> (однина))
<i>The Narrow Sea</i>	<i>Узкое море</i>	калькування
<i>The Shivering Sea</i>	<i>Дрожащее море</i>	калькування
<i>The Summer Sea</i>	<i>Летнее море</i>	калькування
<i>The Trident</i>	<i>Трезубец</i>	калькування
<i>The Weeping Water</i>	<i>Плачущая вода</i>	калькування

Ергоніми		
Ергонім мовою оригіналу (англ. мова):	Ергонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Brotherhood Without Banners</i>	<i>Братство без знамен</i>	калькування
<i>City Watch</i>	<i>Городской дозор</i>	калькування

<i>Conclave</i>	<i>Конклав</i>	калькивання
<i>Faceless Men</i>	<i>Безликие</i>	калькивання
<i>Ghiscari Empire</i>	<i>Гискарская империя</i>	Транскрипція + граматична адаптація (суфікс <i>-ск-</i> , закінчення <i>-ая</i>); калькування
<i>Iron Bank of Braavos</i>	<i>Железный банк Браавоса</i>	калькивання (<i>Железный банк</i>); транслітерація + граматична адаптація (закінчення <i>-а</i>)
<i>Kingsguard</i>	<i>Королевская гвардия</i>	калькивання
<i>Little birds</i>	<i>Пташки</i>	модуляція
<i>Maester</i>	<i>Мейстеры</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Moonsingers</i>	<i>Лунные певицы</i>	калькивання
<i>Night's Watch</i>	<i>Ночной дозор</i>	калькивання
<i>Pureborn</i>	<i>Чистокровные</i>	калькивання
<i>Second Sons</i>	<i>Младшие сыновья</i>	модуляція
<i>Silent Sisters</i>	<i>Молчаливые сёстры</i>	калькивання
<i>Small Council</i>	<i>Малый совет</i>	калькивання
<i>Sons of the Harpy</i>	<i>Сыны Гарпии</i>	калькивання + граматична адаптація (родовий відмінок + закінчення <i>-и</i>)
<i>Sparrows</i>	<i>Воробьи</i>	калькивання
<i>Thirteen</i>	<i>Тринадцать</i>	калькивання
<i>Unsullied</i>	<i>Безупречные</i>	модуляція
<i>Warlocks</i>	<i>Колдуны Кварта</i>	калькивання + додавання (<i>Кварта</i>)

Етніоніми		
Етніонім мовою оригіналу (англ. мова):	Етніонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Andals</i>	<i>Андалы</i>	транслітерація
<i>First Men</i>	<i>Первые люди</i>	калькування
<i>Ironborn</i>	<i>Железнорожденные</i>	калькування + адаптування
<i>Jogos Nhai</i>	<i>Джогос Нхай</i>	транскрипція + транслітерація; транслітерація + транскрипція
<i>Rhoynars</i>	<i>Ройнары</i>	транскрипція + транслітерація
<i>The Dothraki</i>	<i>Дотракийцы</i>	транскрипція + граматична адаптація (закінчення -ийцы)
<i>The Free Folk</i>	<i>Вольный народ</i>	калькування
<i>The Others</i>	<i>Белые ходоки</i>	модуляція

Теоніми		
Теонім мовою оригіналу (англ. мова):	Теонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Children of the Forest</i>	<i>Дети леса</i>	калькування
<i>Drowned God</i>	<i>Утонувший Бог</i>	калькування
<i>Lord of Light</i>	<i>Владыка Света</i>	модуляція; калькування + граматична адаптація (родовий відмінок,

		закінчення -а)
<i>Shadows</i>	<i>Тени</i>	калькування
<i>The Others</i>	<i>Белые ходоки</i>	модуляція
<i>The Red Woman</i>	<i>Красная женщина</i>	калькування
<i>Wights</i>	<i>Вихты</i>	транслітерація

Топоніми		
Топонім мовою оригіналу (англ. мова):	Топонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Astapor</i>	<i>Астапор</i>	транслітерація
<i>Beyond the Wall</i>	<i>за Стеной</i>	калькування
<i>Brightwater Keep</i>	<i>Ясноводная крепость</i>	калькування
<i>Casterly Rock</i>	<i>утес Кастерли</i>	калькування (Утес) + транслітерація (Кастерли)
<i>Craster's Keep</i>	<i>замок Кростера</i>	розвиток значення
<i>Essos</i>	<i>Эссос</i>	транслітерація
<i>Frostfangs</i>	<i>Морозные Клыки</i>	калькування
<i>High Heart</i>	<i>Высокое Срдце</i>	калькування
<i>Highgarden</i>	<i>Хайгарден</i>	транскрипція + транслітерація
<i>King's Landing</i>	<i>Королевская Гавань</i>	калькування; модуляція
<i>Lands of Always Winter</i>	<i>Земли вечной зимы</i>	калькування + граматична адаптація (закінчення -и)
<i>Meereen</i>	<i>Миэрин</i>	транскрипція
<i>Pinkmaiden</i>	<i>Розовая дева</i>	калькування
<i>Qarth</i>	<i>Кварт</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Red Waste</i>	<i>Красные пустоши</i>	калькування; модуляція

<i>Storm's End</i>	<i>Штормовой предел</i>	калькування
<i>The Dragon Stone</i>	<i>Драконий камень</i>	калькування + адаптація (закінчення <i>-ий</i>)
<i>The Reach</i>	<i>Простор</i>	калькування
<i>The Seven Kingdoms</i>	<i>Семь королевств</i>	калькування
<i>The Wall</i>	<i>Стена</i>	калькування
<i>Valyria</i>	<i>Валирия</i>	транслітерація
<i>Westeros</i>	<i>Вестерос</i>	транслітерація
<i>Winterfell</i>	<i>Винтерфелл</i>	транслітерація

Фіктоніми		
Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)
<i>Robert Baratheon</i>	<i>Роберт Баратеон</i>	транслітерація; транскрипція
<i>Eddard Stark</i>	<i>Эддард Старк</i>	транслітерація
<i>Daenerys Targaryen</i>	<i>Дейнерис Таргариен</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Lannister</i>	<i>Ланнистер</i>	транслітерація

Фітоніми		
Фітонім мовою оригіналу (англ. мова):	Фітонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Dusk Rose</i>	<i>Сумеречная роза</i>	калькування
<i>Ghost grass</i>	<i>Призрак-трава</i>	калькування
<i>Harpy's Gold</i>	<i>Злато Гарпии</i>	калькування

<i>Ironwood</i>	<i>Железное дерево</i>	калькування
<i>Lady's Lace</i>	<i>Девичье кружево</i>	калькування
<i>Weirwood</i>	<i>Чардрева</i>	калькування

Хремотоніми		
Хремотонім мовою оригіналу (англ. мова):	Хремотонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Blackfyre</i>	<i>Черное пламя</i>	калькування
<i>Dark sister</i>	<i>Темная сестра</i>	калькування
<i>Dawn</i>	<i>Рассвет</i>	калькування
<i>Heartsbane</i>	<i>Губитель сердец</i>	калькування + модуляція (<i>Губитель</i>)
<i>Ice</i>	<i>Лёд</i>	калькування
<i>Longclaw</i>	<i>Длинный коготь</i>	калькування
<i>Oathkeeper</i>	<i>Верный клятве</i>	калькування + модуляція (<i>Верный</i>)
<i>Widow's Wail</i>	<i>Вдовий плач</i>	калькування

Хромоніми		
Хромонім мовою оригіналу (англ. мова):	Хромонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Red Wedding</i>	<i>Красная свадьба</i>	калькування
<i>The Long Night</i>	<i>Долгая ночь</i>	калькування

ДОДАТОК Б

**ОНІМИ ІЗ СЕРІАЛУ «ГРА ПРЕСТОЛІВ» (ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ НА ЗАМОВЛЕННЯ ТЕЛЕКАНАЛУ ТЕТ)**

Ергоніми		
Ергонім мовою оригіналу (англ. мова):	Ергонім мовою оригіналу (англ. мова):	Ергонім мовою оригіналу (англ. мова):
<i>Brotherhood Without Banners</i>	<i>Братство без прапорів</i>	калькування
<i>City Watch</i>	<i>Міська варта</i>	калькування
<i>Conclave</i>	<i>Конклав</i>	калькування
<i>Faceless Men</i>	<i>Безликі</i>	калькування
<i>Iron Bank of Braavos</i>	<i>Залізний банк Браавоса</i>	калькування (Залізний банк); транслітерація + граматична адаптація (закінчення -а)
<i>Kingsguard</i>	<i>Королівська гвардія</i>	калькування
<i>Little birds</i>	<i>Маленькі пташки</i>	калькування
<i>Maester</i>	<i>Мейстери</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Moonsingers</i>	<i>Місячні співачки</i>	калькування
<i>Night's Watch</i>	<i>Нічна варта</i>	калькування
<i>Second Sons</i>	<i>Молодші сини</i>	модуляція (Молодші); калькування
<i>Silent Sisters</i>	<i>Мовчазні сестри</i>	калькування
<i>Small Council</i>	<i>Мала рада</i>	калькування
<i>Sons of the Harpy</i>	<i>Сини Гарпії</i>	калькування + граматична адаптація

		(родовий відмінок + закінчення -ii)
<i>Sparrows</i>	<i>Горобці</i>	калькування
<i>Thirteen</i>	<i>Тринадцять</i>	калькування
<i>Unsullied</i>	<i>Бездоганні</i>	калькування
<i>Warlocks</i>	<i>Чаклуни</i>	калькування

Фіктоніми		
Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)
<i>Aegon the Conqueror</i>	<i>Ейгон Завойовник</i>	транскрипція; калькування
<i>Aerys II Targaryen</i>	<i>Ейріс II Таргарієн</i>	транскрипція; калькування (II); транслітерація + транскрипція
<i>Brienne</i>	<i>Брієнна</i>	транскрипція
<i>Catelyn Stark</i>	<i>Кетлін Старк</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Daenerys Targaryen</i>	<i>Дейенеріс Таргарієн</i>	транскрипція; транслітерація + транскрипція
<i>Eddard Stark</i>	<i>Еддард Старк</i>	транслітерація
<i>Joffrey Baratheon</i>	<i>Джоффри Баратеону</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Lannister</i>	<i>Ланністер</i>	транслітерація
<i>Ned</i>	<i>Нед</i>	транслітерація
<i>Robert Baratheon</i>	<i>Роберт Баратеон</i>	транслітерація; транскрипція

<i>Sansa</i>	<i>Санса</i>	транслітерація
<i>Tywin Lannister</i>	<i>Тайвін Ланністер</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Varys</i>	<i>Варіс</i>	транскрипція

Хремотоніми		
Хремотонім мовою оригіналу (англ. мова):	Хремотонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Blackfyre</i>	<i>Чорне поум'я</i>	калькування
<i>Dark sister</i>	<i>Темна сестра</i>	калькування
<i>Dawn</i>	<i>Світанок</i>	калькування
<i>Heartsbane</i>	<i>Згубник сердець</i>	калькування + модуляція (<i>Губитель</i>)
<i>Ice</i>	<i>Лід</i>	калькування
<i>Longclaw</i>	<i>Довгий кіготь</i>	калькування
<i>Oathkeeper</i>	<i>Вірний клятві</i>	калькування + модуляція (<i>Вірний</i>)
<i>Widow's Wail</i>	<i>Вдовиний плач</i>	калькування

ДОДАТОК В

ОНІМИ ІЗ СЕРІАЛУ «ЯКОСЬ У КАЗЦІ» (ПЕРЕКЛАД РОСІЙСЬКОЮ
 МООВОЮ КОМПАНІЇ “LOSTFILM”)

Ідеоніми		
Ідеонім мовою оригіналу (англ. мова):	Ідеонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Heroes and Villains Book</i>	<i>Герои и злодеи</i>	калькування + опущення
<i>Henry's Once Upon a Time Book</i>	<i>Книга сказок</i>	модуляція (сказок); калькування (Книга) + перестановка слів (адаптація згідно із синтаксичними нормами)

Топоніми		
Топонім мовою оригіналу (англ. мова):	Топонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Arendelle</i>	<i>Арендель</i>	транслітерація + адаптація (м'який знак)
<i>Boston</i>	<i>Бостон</i>	транслітерація
<i>Camelot</i>	<i>Камелот</i>	транслітерація
<i>Cave of the Departed</i>	<i>Пещера ушедших</i>	калькування
<i>Cave of Wonders</i>	<i>Пещера чудес</i>	калькування
<i>Dark Realm</i>	<i>Тёмный мир</i>	калькування
<i>Dream World</i>	<i>Мир Снов</i>	калькування
<i>Enchanted Forest</i>	<i>Зачарованный лес</i>	калькування

<i>Jafar's Tower</i>	<i>Башня Джафара</i>	калькування (Башня); транслітерація + адаптація (закінчення -а)
<i>Land Without Magic</i>	<i>Страна без волшебства</i>	калькування
<i>Mr. Gold Pawnbroker & Antiquities Dealer</i>	<i>ломбард Мистера Голда</i>	калькування + перестановка слів (адаптація згідно із синтаксичними нормами) + опущення (<i>Antiquities Dealer</i>)
<i>Neverland</i>	<i>Нетландия</i>	калькування + адаптація (закінчення -ія)
<i>New York City</i>	<i>Нью-Йорк</i>	транскрипція
<i>Oz</i>	<i>страна Оз</i>	додавання (<i>Страна</i>) + транслітерація
<i>Sherwood Forest</i>	<i>Шервудский лес</i>	транскрипція; калькування
<i>Storybrooke</i>	<i>Сторибрук</i>	транскрипція
<i>Underworld</i>	<i>Подземный мир</i>	транспозиція
<i>Wonderland</i>	<i>страна Чудес</i>	калькування
<i>Wonderland Castle</i>	<i>замок страны Чудес</i>	калькування
<i>Wonderland Maze</i>	<i>лабиринт страны Чудес</i>	калькування + перестановка слів (адаптація згідно із синтаксичними нормами)

Фіктоніми		
Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою перекладу (рос. мова)	Спосіб перекладу:
<i>Albert Spencer</i>	<i>Альберт Спенсер</i>	транслітерація + фонетична адаптація (м'який знак); транслітерація
<i>Alice</i>	<i>Алиса</i>	транслітерація + граматична адаптація (закінчення <i>-а</i>)
<i>Anna</i>	<i>принцесса Анна</i>	додавання; транслітерація
<i>August Wayne</i>	<i>Август Уэйн Бут</i>	транскрипція
<i>Author</i>	<i>Автор</i>	калькування
<i>Baelfire</i>	<i>Бейлфайр</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Blue Fairy</i>	<i>Голубая фея</i>	калькування
<i>Cora</i>	<i>Кора</i>	транскрипція
<i>Cyrus</i>	<i>Сайрус</i>	транскрипція
<i>David Nolan</i>	<i>Дэвид Нолан</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Dr. Whale</i>	<i>Доктор Вэйл</i>	калькування; транскрипція
<i>Emma Swan</i>	<i>Эмма Свон</i>	транскрипція
<i>Genie</i>	<i>джинн из Аграбы</i>	калькування + додавання (<i>из Аграбы</i>)
<i>Gerpetto</i>	<i>Джаппетто</i>	транскрипція
<i>Granny</i>	<i>Бабушка</i>	калькування
<i>Green Fairy</i>	<i>Зеленая</i>	калькування + опущення (<i>Fairy</i>)
<i>Guinevere</i>	<i>королева Гвиневра</i>	додавання (<i>Королева</i>); транскрипція + адаптація (закінчення <i>-а</i>)

<i>Henry Mills</i>	<i>Генри Миллс</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Huntsman</i>	<i>Охотник</i>	калькування
<i>Ice Queen</i>	<i>королева Ельза</i>	калькування + модуляція (<i>Ice</i> — <i>Ельза</i>) + перестановка слів (адаптація згідно із синтаксичними нормами)
<i>Ingrid</i>	<i>Ингрид</i>	транслітерація
<i>Isaac Heller</i>	<i>Айзек Хеллер</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Jefferson</i>	<i>Джефферсон</i>	транслітерація + транскрипція
<i>Kathryn Nolan</i>	<i>Кэтрин Нолан</i>	транскрипція; транслітерація
<i>King George</i>	<i>Король Георг</i>	калькування; транспозиція
<i>Kristoff</i>	<i>Кристофф</i>	транслітерація
<i>Leroy</i>	<i>Лерой</i>	транслітерація
<i>Lilith Page</i>	<i>Лилит Пейдж</i>	транскрипція
<i>Lost Boys</i>	<i>Потерянные мальчишки</i>	калькування
<i>Mad Hatter</i>	<i>Сумасшедший шляпник</i>	калькування
<i>Magic Mirror</i>	<i>Волшебное Зеркало</i>	калькування
<i>Malcolm</i>	<i>Малькольм</i>	транслітерація + граматична адаптація (м'який знак)
<i>Marco</i>	<i>Марко</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Marian</i>	<i>Мэриан</i>	транслітерація
<i>Merida</i>	<i>Мерида</i>	транслітерація

<i>Merlin</i>	<i>Мерлин</i>	транслітерація
<i>Mother Superior</i>	<i>мать-настоятельница</i>	калькування
<i>Mulan</i>	<i>Мулан</i>	транслітерація
<i>Neal Cassidy</i>	<i>Нил Кэссиди</i>	транскрипція
<i>Owen Flynn</i>	<i>Оуэн Флинн</i>	транскрипція
<i>Prince "Charming" David</i>	<i>«Прекрасный» принц Джеймс</i>	калькування; транспозиція + перестановка слів (адаптація згідно із синтаксичними нормами)
<i>Prince Henry</i>	<i>принц Генри</i>	калькування; транслітерація
<i>Prince Phillip</i>	<i>принц Филлип</i>	калькування; транскрипція
<i>Princess Abigail</i>	<i>принцесса Абигейл</i>	калькування; транслітерація + транскрипція
<i>Queen of Hearts</i>	<i>королева Червей</i>	калькування
<i>Reul Ghorm</i>	<i>Рул Горм</i>	транскрипція
<i>Sarah Fisher</i>	<i>Сара Фишер</i>	транслітерація
<i>Sea Witch</i>	<i>Морская ведьма</i>	калькування
<i>Sheriff Graham Humbert</i>	<i>шериф Грэм Хамберт</i>	транскрипція
<i>Sidney Glass</i>	<i>Сидни Гласс</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Sir Lancelot</i>	<i>сэр Ланселот</i>	калькування; транслітерація
<i>Snow Queen</i>	<i>Снежная королева</i>	калькування
<i>Tamara</i>	<i>Тамара</i>	транслітерація
<i>Tinker Bell</i>	<i>Динь-Динь</i>	калькування
<i>Tom Clark</i>	<i>Том Кларк</i>	транслітерація
<i>Ursula</i>	<i>Урсула</i>	транслітерація
<i>Victor Frankenstein</i>	<i>доктор Виктор Франкенштейн</i>	додавання; транслітерація; транскрипція

<i>Violet</i>	<i>Вайолет</i>	транскрипція
<i>Walter</i>	<i>Уолтер</i>	транскрипція
<i>Wicked Witch of the West</i>	<i>Злая ведьма Запада</i>	калькування
<i>Widow Lucas</i>	<i>вдова Лукаса</i>	калькування; транскрипція + адаптація (родовий відмінок: <i>Лукаса</i>)
<i>Zelena</i>	<i>Зелина</i>	транскрипція
<i>Ashley Boyd</i>	<i>Эшли Бой</i>	транскрипція
<i>Bashful</i>	<i>Скромник</i>	калькування
<i>Belle</i>	<i>Бель</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Briar Rose</i>	<i>Дикая Роза</i>	калькування
<i>Cinderella</i>	<i>Золушка</i>	калькування + граматична адаптація (суфікс <i>-ушк-</i> , закінчення <i>-а</i>)
<i>Cruella De Vil</i>	<i>Стервелла Де Виль</i>	модуляція; калькування (<i>де</i>); транскрипція
<i>Doc</i>	<i>Умник</i>	модуляція
<i>Dopey</i>	<i>Простачок</i>	модуляція + граматична адаптація (суфікси <i>-ач-</i> , <i>-ок-</i>)
<i>Dr. Archie Hopper</i>	<i>доктор Арчи Хоппер</i>	калькування (<i>доктор</i>); транслітерація
<i>Dreamy</i>	<i>Мечтатель</i>	калькування
<i>Evil Queen</i>	<i>Злая королева</i>	калькування
<i>French</i>	<i>Френч</i>	транскрипція
<i>Grumpy</i>	<i>Ворчун</i>	калькування
<i>Happy</i>	<i>Весельчак</i>	модуляція

<i>James Hook</i>	<i>капітан Крюк</i>	Опущення (<i>James</i>); додавання (<i>Капітан</i>); калькування
<i>Killian</i>	<i>Киллиан</i>	транслітерація
<i>King Stephen</i>	<i>король Стефан</i>	калькування; транскрипція
<i>Maid Marian</i>	<i>дева Мэриан</i>	калькування; транскрипція
<i>Maleficent</i>	<i>Малефисента</i>	транслітерація + граматична адаптація (закінчення <i>-а</i>)
<i>Mary Margaret Blanchard</i>	<i>Мэри Маргарет Блانشар</i>	транскрипція (<i>Мэри, Блانشар</i>) + транслітерація
<i>Mr. Gold</i>	<i>мистер Голд</i>	калькування (<i>Мистер</i>); транслітерації (<i>Голд</i>)
<i>Nova</i>	<i>Нова</i>	транслітерація
<i>Peter Pan</i>	<i>Питер Пэн</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Pinocchio</i>	<i>Пиноккио</i>	транскрипція
<i>Princess Aurora</i>	<i>принцесса Аврора</i>	калькування; транскрипція
<i>Red Riding Hood</i>	<i>Красная Шапочка</i>	калькування (<i>Красная</i>); функціональна заміна (<i>Шапочка</i>)
<i>Regina Mills</i>	<i>Реджина Миллс</i>	транскрипція; транслітерація
<i>Robin Hood</i>	<i>Робин Гуд</i>	транслітерація + транскрипція
<i>Ruby</i>	<i>Руби</i>	транскрипція
<i>Rumpelstiltskin</i>	<i>Румпельштильцхен</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Sir Guy of Gisbourne</i>	<i>сэр Гай Гисборн</i>	калькування; транскрипція + опущення (<i>of</i>)

<i>Sleepy</i>	<i>Соня</i>	калькування
<i>Sneezy</i>	<i>Чихун</i>	калькування
<i>Sow White</i>	<i>Белоснежка</i>	калькування

Хремотоніми		
Хремотонім мовою оригіналу (англ. мова)	Хремотонім мовою перекладу (рос. мова)	Спосіб перекладу:
<i>Cyrus' Talisman</i>	<i>талисман Сайруса</i>	транскрипція + граматична адаптація (закінчення <i>-а</i>); калькування + перестановка слів (адаптація згідно із синтаксичними нормами)
<i>Dark fairy dust</i>	<i>Тёмная пыльца</i>	калькування + опущення (<i>fairy</i>)
<i>Dark One Dagger</i>	<i>Кинжал Тёмного мага</i>	калькування + конкретизація (<i>One</i> — <i>Тёмного</i>)
<i>Dreamcatcher</i>	<i>Ловец снов</i>	калькування
<i>Fairy Dust</i>	<i>Волшебная пыльца</i>	калькування + граматична адаптація (<i>Волшебная</i> — жіночий рід, закінчення <i>-ая</i>)
<i>Magic Wardrobe</i>	<i>Волшебный шкаф</i>	калькування; генералізація (<i>шкаф</i>)
<i>Wands</i>	<i>Волшебные палочки</i>	калькування

ДОДАТОК Г

**ОНІМИ ІЗ СЕРІАЛУ «ЯКОСЬ У КАЗЦІ» (ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ НА ЗАМОВЛЕННЯ ТЕЛЕКАНАЛУ ТЕТ)**

Топоніми		
Топонім мовою оригіналу (англ. мова):	Топонім мовою перекладу (рос. мова):	Спосіб перекладу:
<i>Arendelle</i>	<i>Арендель</i>	транслітерація + адаптація (м'який знак)
<i>Boston</i>	<i>Бостон</i>	транслітерація
<i>Camelot</i>	<i>Камелот</i>	транслітерація
<i>Enchanted Forest</i>	<i>Чарівний ліс</i>	калькування
<i>Neverland</i>	<i>Небувалія</i>	модуляція + адаптація (закінчення <i>-ія</i>)
<i>New York City</i>	<i>Нью-Йорк</i>	транскрипція
<i>Oz</i>	<i>країна Оз</i>	додавання (<i>Країна</i>) + транслітерація
<i>Storybrooke</i>	<i>Сторібрук</i>	транскрипція

Хремотоніми		
Хремотонім мовою оригіналу (англ. мова)	Хремотонім мовою перекладу (рос. мова)	Спосіб перекладу:
<i>Cyrus' Talisman</i>	<i>талісман Сайруса</i>	транскрипція + граматична адаптація (закінчення <i>-а</i>); калькування + перестановка слів (адаптація згідно із

		синтаксичними нормами)
<i>Dark fairy dust</i>	<i>Темний пил</i>	калькування + опущення (<i>fairy</i>)
<i>Dark One Dagger</i>	<i>Кинджал Темного</i>	калькування + опущення (<i>One</i>)
<i>Dreamcatcher</i>	<i>Вловлювач снів</i>	калькування
<i>Fairy Dust</i>	<i>Чарівний пилок</i>	калькування
<i>Magic Wardrobe</i>	<i>Чарівна шафа</i>	калькування + граматична адаптація (<i>Чарівна</i> — жіночий рід, закінчення <i>-a</i>); генералізація (<i>шафа</i>)
<i>Wands</i>	<i>Чарівні палички</i>	калькування

Фіктоніми		
Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)	Фіктонім мовою оригіналу (англ. мова)
<i>Ashley Boyd</i>	<i>Ешли Бойд</i>	транскрипція
<i>Bashful</i>	<i>Соромливий</i>	калькування
<i>Belle</i>	<i>Бель</i>	транскрипція
<i>Briar Rose</i>	<i>Дика Роза</i>	калькування
<i>Cinderella</i>	<i>Попелюшка</i>	калькування + граматична адаптація (суфікс <i>-юшк-</i> , закінчення <i>-a</i>)
<i>Cruella De Vil</i>	<i>Круелла Де Віль</i>	транслітерація; калькування (<i>де</i>);

		транскрипція
<i>Doc</i>	<i>Розумник</i>	модуляція
<i>Dopey</i>	<i>Простак</i>	модуляція
<i>Dr. Archie Hopper</i>	<i>лікар Арчі Хоппер</i>	калькування (лікар); транслітерація
<i>Dreamy</i>	<i>Мрійник</i>	калькування
<i>Evil Queen</i>	<i>Зла королева</i>	калькування
<i>French</i>	<i>Френч</i>	транскрипція
<i>Grumpy</i>	<i>Буркотун</i>	калькування
<i>Happy</i>	<i>Веселун</i>	модуляція
<i>James Hook</i>	<i>капітан Гак</i>	Опущення (James); додавання (Капітан); калькування
<i>Killian</i>	<i>Кіліан</i>	транслітерація
<i>King Stephen</i>	<i>король Стефан</i>	калькування; транскрипція
<i>Maid Marian</i>	<i>Меріан</i>	опущення (Maid) + транскрипція
<i>Maleficent</i>	<i>Малефісента</i>	транслітерація + граматична адаптація (закінчення -a)
<i>Mary Blanchard</i>	<i>Мері Маргарет Блانشар</i>	транскрипція (Мері, Блانشар) + транслітерація
<i>Mr. Gold</i>	<i>містер Голд</i>	калькування (Містер); транслітерації (Голд)
<i>Nova</i>	<i>Нова</i>	транслітерація
<i>Peter Pan</i>	<i>Пітер Пен</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Pinocchio</i>	<i>Піноккіо</i>	транскрипція

<i>Princess Aurora</i>	<i>принцеса Аврора</i>	калькування; транскрипція
<i>Red Riding Hood</i>	<i>Червона Шапочка</i>	калькування (<i>Червона</i>); функціональна заміна (<i>Шапочка</i>)
<i>Regina Mills</i>	<i>Реджина Мілс</i>	транскрипція
<i>Robin Hood</i>	<i>Робін Гуд</i>	транслітерація + транскрипція
<i>Ruby</i>	<i>Рубі</i>	транскрипція
<i>Rumpelstiltskin</i>	<i>Румпельштильцхен</i>	транскрипція + транслітерація
<i>Sir Guy of Gisbourne</i>	<i>сер Гай Гісборн</i>	калькування; транскрипція + опущення (<i>of</i>)
<i>Sleepy</i>	<i>Соня</i>	калькування
<i>Sneezy</i>	<i>Чихун</i>	калькування
<i>Snow White</i>	<i>Білосніжка</i>	калькування

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Загіва Вероніка Вячеславівна, студент(ка) 2 курсу,
форми навчання денної, факультету іноземної філології,
спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна
програма Переклад (англійська), адреса електронної
пошти veronica.zagrivaya@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему
«Особливості перекладу онімів (на матеріалі англомовних серіалів)»
відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що
визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких
ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є
ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям
академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою
Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї
системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) Загіва В. В.